

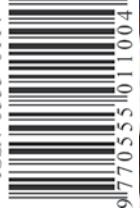
ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

Број 1206 Цена 90 динара 2,5 KM 15. јун 2017. године

ISSN 0555-0114

Самопроглашене власти из Приштине поново ће истаћи своју кандидатуру за улазак у УНЕСКО и тако покушати да црквено културно наслеђе присвоје и отуђе од Српске Православне Цркве и српског народа.

Тим поводом подсећамо читаче на историју и порекло косовско-метохијских светиња.

Страдање од руке оних од којих нас само вера дели

У свешту ћеше имати невољу; чувајте се од људи; мене су љонили и вас ће љонити

Први светски рат узео је Србима огромне људске и материјалне жртве, али страдања цркава и других сакралних здања у овој несрећи незната су у поређењу са оним што ће касније, у Другом светском рату и ратним сукобима од 1991. до 2004. приредити Србима најблискији народи, они с којима их веже порекло и језик, а од којих их дели само вера.

Затирање српског црквено-уметничког и историјског блага није престајало ни од 1941. Комунистичке власти су све чиниле да православна вера буде затрта, а сакрални објекти заборављени и затомљени у народу. Но, деведесетих година двадесетог века, Срби и Српска Православна Црква су ушли у нови круг, овај пут – балканског пакла. Од десет српских православних седишта у бившим југословенским републикама Хрватској, Босни и Херцеговини и на Косову и Метохији седам владичанских резиденција је уништено – гранатирano или демолирано. Порушени су саборни храмови у Пакрацу, Карловцу и Мостару и Призрену. Стара Епископска књижница у Пакрацу, једна од најдрагоценјих српских библиотека, те библиотека у Призренској богословији, опљачкане су и демолиране, а древне књиге се и данас раствују и продају широм Европе. Иста судбина задесила је епархијске библиотеке у Загребу, Карловцу и Мостару. Она у Сарајеву је изгорела. Наша бројна културна блага заувек су изгубљена. Осим вредних литургијских предмета, уништаване су читаве галерије икона на иконостасима, дела најпознатијих иконописаца и сликара од XVI до XX века. Толико уништених ликовних дела представљало би за сваки народ националну катастрофу.

Уводно слово публикације *Духовни љеноцид 1991–1995* Слободана Милеуснића (Музеј Српске Православне Цркве, 1997) Патријарх Павле овако је започео: „Опомињући своје ученике на тешкоће које ће их сналазити у овом свету, Господ Исус Христос им је не једанпут говорио: *У свешту ћеше имати невољу; чувајте се од људи; мене су љонили и вас ће љонити.*“

Саборна црква Светог цара Уроша

Саборна црква Светог цара Уроша налази се у центру Урошевца. Посвећена цару Урошу, грађе-

Саборна црква Светог цара Уроша
у Урошевцу (извор: Википедија)

на је од 1929. до 1933. према пројекту скопског архитекте Јосифа Михаиловића. Саграђена је као петокуполна грађевина, изведена је у комбинацији бетона, камена и опеке, а потом омалтерисана. Као узор за компоновање разуђеног горњег дела храма са куполама послужила је црква манастира Грачаница. Збирка икона припада периоду српског средњовековног иконописа, укључујући и икону Свете Тројице, коју је осликао зограф Јосиф Радевић 1896. г. Црква је имала заветне дарове из 1909. кадионицу и неколико звона која су донирале жене Крагујевца 1912. г. Иконостас је из XIX века, израђен у дуборезу, и дар је српског краља Александра I Карађорђевића.

Црква је опљачкана, потом и запаљена од стране албанских екстремиста након доласка америчких снага КФОР-а у Урошевцу, крајем јуна 1999. г. Том приликом је оскрнављено и гробље ветерана Балканских ратова. Године 2004. поновљен је напад на ову светињу. У погрому 17. марта те године, црква је тешко оштећена, иако су је тада чували грчки војници КФОР-а. Јануара 2013, Саборна црква у Урошевцу осванила је оскрнављена, овај пут увредљивим графитима и натписима „Ослободилачка војска Прешева, Медвеђе и Бујановца“, иако су је тада неколико недеља уназад обезбеђивале и чувале снаге косовске полиције.

3. Нешић

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја.

Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве.

Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Члан Св. Арх. Синода задужен за надзор над радом Информативно-издавачке установе Св. Арх. Синода СПЦ Митрополит загребачко-љубљански др Порфирије

Главни и одговорни уредник
Протођакон др Дамјан С. Божић

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Секретар редакције
Снежана Крупникoviћ

Лектор и коректор
Ана Јокић

Фотограф
Бакон Драган С. Танасијевић

Чланови редакције
Президент др Оливер Суботић,
Сања Лубардић, Славица Лазић

Излази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар и аугуст двоброј. Годишица претплатна за нашу земљу је 1700 динара, полугодишња 850. Појединачни примерак 90 динара. Претплатна за нашу земљу може се уплатити на благајни Српске Патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.
Уплате не слати поштанској упутници!

Не слати девизне чекове!

Годишица претплата за иностранство:

Обична пошиљка је 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR, 35 GBP; авионска: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.

Информативна служба:

Текући рачун динарски број:
145-4721-71 Марфин банка
Далматинска 22 Београд
Текући рачун девизни број:
Intermediary Deutsche Bank GmbH,
Frankfurt/M (BIC DEUTDEFF)
Account with inst: 935-9522-10
Marfin bank AD, Beograd (BIC LIKIRSBG)
Beneficiary: RS55145007080000135615
Informativna Izdavacka Ustanova Srpske Pravoslavne Crkve,
Kralja Petra 5, Beograd
Charges: For the account of ordering customer

Телефони:

Редакција: +381 11 30-25-116

Маркетинг: +381 11 30-25-115

ПРЕТПЛАТА: +381 11 30-25-103, 30-25-113

e-mail: pravoslavje@spc.rs – редакција
preplata@spc.rs – претплата
web: православље.срб | www.pravoslavje.rs

Рукопис и фотографије се не враћају. Текстови достављени редакцији „Православља“ подлежу анонимној рецензији. Текстови и прилоги објављени у „Православљу“ представљају ставове аутора.

Сва права задржана. Свако прештампање, копирање, умножавање, објављивање и дистрибуирање целих или делова ових новина или чланака објављених у њима забрањено је и представља повреду ауторског права и кривично дело.

Графичка припрема, слог и прелом:

Срећко Петровић

Штампа: „Политика“ А. д.

Дистрибутор: „Polydor“ д.о.о.,
Ломна 11/3/9, 32300 Горњи Милановац
телефакс: 032/717-322, 011/2461-038

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

271.222 (497.11)

ISSN 0555-0114 = Православље
COBISS.SR-ID 16399106

Православље се штампа уз помоћ Управе за сарадњу с Црквама и верским заједницама Владе Републике Србије

Графичка припрема овог, 1206. броја Православља, завршена је у среду, 14. јуна 2017. године у 10:00 часова, када је у штампу предат овај број новина Српске Патријаршије.

ПРАВОСЛАВЉЕ 1206

4
У служби Богу и роду

5
Животопис новоизабраног Епископа далматинског Никодима (Косовића)

6
Светправославна Литургија у Цркви Светог Саве у Лондону

8
Црквено-школска општина Грачаница у Виндзору
Баштина православне духовности
М.Симоновић

10
Трагање за смислом у Данима краљице Јелене

12
Разговор са Даницом Каћом Чоловић, књижевницом
Књиге које нам спасавају част
Славица Лазић

16
Живот и рад Еп. Николаја (33)
Проблем закона у природи
Радован Бијовић

18
Беседа Преподобног Јустина Ђелијског на Видовдан 1966. године у Светоархангелској ћелијској обитељи

20
Библијско воће: купина
Милена Сијефановић

22
Бајка, мит, религија

24
Историјски речник
Православне Цркве (2. део – А)

26
Апостолски пост
Григорије С. Дебољски

29
Евагрије Понтијски:
Поуке (избор – трећи део)

32
Епископ шабачки
Мелентије Никшић-Симеоновић (1780–1816)
Миле Станић

34
Свети Петар Коришчи

35
Освећена обновљена истосница Св. Зосима и канонизован Св. Јаков

36
Страдање Епархије бококоторско-дубровачке у Првом светском рату
Милош Машићевић

38
Велики рат:
Они уопште ништа немају
Зорица Нешић

40
СПД „Слога“ постала члан Српског хорског савеза

42
Путеви Господњи
Протојереј-презвитер Зоран Андрић

43
Свет књиге

44
Наука, уметност, култура...

46
Кроз хришћански свет

На насловној страни:
Празник Силаска Светог Духа на Апостоле – Педесетница:
пред Црквом Свете Тројице у Сремчици
Фото: Ђакон Драган С. Танасијевић

Званични пријеми Његове Светости

Његова Светост Патријарх српски Иринеј примио је 1. јуна 2017. у Патријаршији српској у Београду Арнеа Санеса Ђорнестада, амбасадора Краљевине Норвешке у Републици Србији.

Истога дана Патријарх је примио Дејана Шаховића, амбасадора Републике Србије при Светој Столици. Током састанка разговарало се о различитим аспектима односа између СПЦ и Римокатоличке Цркве.

Свјатјејши је примио 1. јуна 2017. и полазнике 6. класе Високих студија безбедности и одбране при Школи националне одбране Војне академије.

Дана 5. јуна 2017, Патријарх Српски је примио Вјачеслава Володина, председника Државне думе Федералне скупштине Руске Федерације.

У Народној скупштини

Председник Републике Србије Александар Вучић положио је 31. маја 2017. у Народној скупштини у Београду свечану заклетву на почетку свог петогодишњег мандата. Свечаности у националном парламенту присуствовао је Патријарх српски Иринеј у пратњи Митрополита загребачко-љубљанског Порфирија и Епископа сремског Василија.

Председник Републике Србије је изговорио речи свечане заклетве држећи десну руку на Уставу Републике Србије и Мирослављевом Јеванђељу.

Одликован амбасадор Белорусије

Патријарх Иринеј уручио је 31. маја 2017. на свечаном пријему у Патријаршији српској у Београду амбасадору Белорусије Владимиру Чушеву Орден Светог Саве другог степена, за делатну љубав према СПЦ и српском народу нарочито показану његовим свесрдним залагањем за јачање односа између Србије и Белорусије.

Свечаној додели признања присуствовали су чланови САСинода: Митрополит загребачко-љубљански Порфирије и П. Г. епископи: жички Јустин, далматински и изабрани зворничко-тузлански Фотије и ваљевски Милутин; као и изабрани Епископ далма-

тински Никодим. Овом приликом амбасадор Чушев је Патријарху Иринеју даривао икону највеће белоруске светитељке, Св. Ефросиније Полоцке.

У Сремчици

Његова Светост је служио на празник Силаска Светог Духа на Апостоле – Педесетницу, 4. јуна 2017, Свету Литургију у Цркви Св. Тројице у Сремчици. Лепоти богослужења допринела су, на радост и понос њихових родитеља, многобројни малишани као и КУД „Миломир Петровић“, који су се на Литургији и причестили. После литије и прочитаних зачала из светог Јеванђеља преломљен је славски колач овогодишњих домаћина славе породице Милана Инђића. Празнично сабрање настављено је у Парохијском дому где су приређене две трпезе љубави за све присутне.

У подворју Московске Патријаршије

На Духовски понедељак, 5. јуна 2017, поводом храмовне славе у руској Цркви Св. Тројице у Београду, Светом Литургијом је началствовао Првојерарх Српски уз саслужење протојереја Виталија Тарасјева, старешине Подворја Московске Патријаршије, и протојереја Валерија Михејева из Руске Загранице Цркве.

Животопис новоизабраног Епископа далматинског Никодима (Косовића)

Новоизabrани Епископ далматински г. Никодим (Косовић) рођен је 15. априла 1981. године у Задру, од оца Предрага Косовића (+1995) и мајке Ксеније, рођене Гуша (+1993).

Одрастао је, заједно са сестром Даницом, поред свог стрица Ненада Косовића, познатог бенковачког професора и преводиоца са руског језика.

Основну школу је започео у Задру, наставља 1991. у Бенковцу, а завршио 1995. у Драгоцвету код Јагодине. Од 1991. године живео је у селу Шуљковцу поред Јагодине где је као дете услед ратних дешавања отишао у избеглиштво, а од 1994. године са оцем и сестром прелази да живи у Јагодину.

Српску православну Богословију Светог Арсенија Сремца у Сремским Карловцима, по благослову Његове Светости Патријарха српског Павла, уписује 1995, а петогодишње школовање у Карловачкој богословији завршава 2000. године.

Недуго по завршетку Богословије, Архимандрит Никодим одлази за својим духовним оцем Епископом Фотијем (Сладојевићем) на Епархијски двор Шибеник, где као искушеник проводи до 16/29. априла 2001. године, када је примио у Другу недељу по Васкрсу монашки постриг у Светоархангелском манастиру Крка из руке свог духовног оца Епископа Фотија.

У манастиру Крка је руком Епископа далматинског Фотија у чин јерођакона рукоположен 18/1. јула 2001. године, на празник Св. мученика Леонтија, Ипатија и Теодула, а у чин јеромонаха 16/29. децембра 2002. г., када Црква слави Св. пророка Агеја.

На Богословском факултету Аристотеловог универзитета у Солуну дипломирао је 2009. године.

По завршетку студија у Грчкој, одлази у Рим на постдипломске студије на Понтификални источни институт, где је 2012. године одбранио магистарску тезу из области канонског права са темом „Залог вере у православној теологији и римокатоличкој теологији“. Од 2012. године је докторанд на Факултету за канонско право на Универзитету Грегоријана у Риму.

Фотографисао: Дејан Аћимовић

У току студија у Вечном Граду по благослову Његовог Високопреосвештенства Митрополита Италије и Малте Васељенске Патријаршије г. г. Генадија, опслуживао је грчку парохију у граду Фођи на југу Италије.

Његово Преосвештенство Епископ далматински Фотије га је поставио 2012. године на дужност настојатеља Светоархангелског манастира Крка, где је одмах по доласку проширио манастирско братство и дао значајан допринос како материјалној тако и духовној обнови манастира, те интензивно радио на стварању услова за повратак манастирске ризнице.

Чином архимандрита одликован је на празник Светог Архангела Михаила, славу манастира Крка, 8/21. новембра 2013. године.

Члан је Комисије за ревизију Устава СПЦ Светог Архијерејског Сабора Српске Православне Цркве.

Говори грчки и италијански језик, служи се енглеским.

На редовном заседању Светог Архијерејског Сабора Српске Православне Цркве изабран је 24. маја 2017. године за Епископа далматинског. ■

На Духовски понедељак

Свеправославна Литургија у Цркви Светог Саве у Лондону

Служењем Свете Литургије посведочено је јединство Христове Цркве на Британским острвима

На Духовски понедељак у Катедралном храму Светог Саве у Лондону служена је свеправославна Света Архијерејска Литургија.

Евхаристијским сабрањем началствовао је Архијепископ тиатирски и великобритански г. Григорије из Цариградске Патријаршије. Саслуживали су Архијепископ сурошки г. Јелисеј из Руске Православне Цркве, Епископ британско-скандинавски г. Доситеј из Српске Православне Цркве, Архијепископ дманиски и британски ирски г. Зенон из Грузијске Православне Цркве, викарни Епископ Игњатије из Румунске Православне Цркве и Епископ Атанасије, викар Архијепископа тиатирског.

Овом великим догађају свеправославног јединства присуствовао је и Митрополит Калист (Вер), професор Оксфордског универзитета. Служењем Свете Литургије посведочено је јединство Христове Цркве на Британским острвима, а после свечаног ручка одржана је редовна седница Епископске конференције на којој су разматрана текућа питања важна за православне вернике у Великој Британији.

Архијепископ Јелисеј је донео у Цркву Светог Саве на поклоњење верним мошти Светог Теофана Затворника, које су у његову епархију и Катедрални храм у Лондону донеле монахиње из Вишинског

манастира у Русији, где оне почивају. Поклоњење и целивање светих мошти изазвало је духовну радост свештенства и верних, а уједно и захвалност Архијепископу Јелисеју и Руској Православној Цркви.

Архијепископ тиатирски г. Григорије је беседио: „Драга браћо, драги оци у Христу, захваљујемо на Вашем гостопримству и добродошлици овог важног дана за хришћане, нарочито за нас православне хришћане који славе Свету Тројицу, велики празник Духа Светога. Дух Свети твори Цркву. У том Духу смо и ми данас овде, да утврдимо, направимо и учврстимо јединство Православне Цркве. Ми смо захвални Владици Доситеју на заједничкој молитви, на дару светог причешћа које смо примили заједно, јер свето причешће твори Цркву. Зато смо овде. Црква је саздана на мудrosti, мучеништву и животима Светих отаца, али највећи мученик је био Христос у чије име смо овде данас окупљени. Морамо бити јаки, верни поруци Васкрсења да бисмо превазишли потешкоће са којима се суочавамо као људи, Црква, друштво, свет. Молите се за мир у свету, молите се за мир у Цркви, молите се за јединство Цркве, молите се за све људе.“

Владика Доситеј је отпоздравио Архијепископу и захвалио речима: „Ваше Високопреосвещенство, хвала Вам на доласку и што сте срца наша испуни-

ли радошћу. Надамо се да ће оваквих догађаја у будућности бити све више и више, јер је важно да исказујемо јединство Православне Цркве пред светом, а ова света служба је једна од великих обележја. Хвала Вам свима који сте се данас јединствено молили и нека Ваше молитве и сила Духа Светога буду са онима за које сте молили. Добро сте дошли и хвала Вам свима и имајте и мене у светим молитвама. „Како је лепо и красно кад браћа живе заједно“ (Пс. 133, 1) – ове речи цара Давида осетили смо у пуном смислу и на овом духоносном догађају кад су наши православни првојарси у Великој Британији служили и узносили молитве на више језика, али у једном Духу и једној светој вери православној, утицали су сабраних верника.

Са овог сабрања православни архијереји, у име Православне Цркве и верника, послали су поруку саучешћа британском премијеру гђи Терези Меј и Архиепископу кентерберијском г. Јустину поводом погибије невиних људи у терористичким нападима који су потресали Уједињено Краљевство последњих месеци.

Фотографије са Литургије се могу видети у Галерији на веб презентацији Храма Св. Саве у Лондону – <https://spclondon.org>.

Извор: СПЦО Лондон

Вјечнаја памјат

Уснуо је у Господу

Протојереј Душко Јовићић (1953-2017)

Протојереј Душко Јовићић (1953—2017), духовник цркве Ружице и капеле Свете Петке, уснуо је у Господу 6. јуна 2017. године у касним вечерњим часовима након краће и тешке болести.

Сахрана протојереја Душка Јовићића обављена је на Земунском гробљу у петак, 9. јуна 2017. године, у 15 часова.

Вечан ти спомен достоблажени и приснопамјатни брате наш!

Братство цркве Ружице
и капеле Свете Петке

Црквено-школска општина Грачаница у Виндзору

Фотографије: Епархија канадска

Баштина православне духовности

Храм је завршен 1952. године, а осветио га је Владика Дионисије.

Први свештеник Цркве Грачаница у Виндзору је био отац Душан Обрадовић.

Црква Грачаница у оквиру истоимене црквено-школске општине у канадском Виндзору посвећена је Успењу Пресвете Богородице. Срби, досељеници у канадском Онтарију, у овом храму проналазе своју православну духовност, мир и радост већ деценијама уназад. Са благословом свештеника Миодрага Мијатовића из Детроита, црквено-школска општина је са радом почела 1949. године. Убрзо потом, уз подршку српске заједнице из Виндзора купљено је земљиште и темељи цркве су освећени 1950.

године. Храм је завршен 1952. године, а осветио га је Владика Дионисије. Први свештеник Цркве Грачаница у Виндзору је био отац Душан Обрадовић.

Храм у Виндзору је изграђен по угледу на цркву манастира Грачаница, задужбину краља Милутина из 1321. године, посвећену такође Успењу Пресвете Богородице у Пришини на Косову и Метохији. Ова српска светиња, која је и светска културна баштина, представља пример српско-византијског стила из овог периода. Храм у Виндзору пројектовао је архитекта

Петар Поповић. Три звона цркве која су и данас у функцији изливена су у Енглеској 1963. године и представљају пример квалитета. У централном делу цркве, наосу, са главне куполе целу цркву осветљава импресиван полијелеј (лустер) који је један од два за која се зна да постоје у овом делу света.

Право ремек дело је иконостас у Храму Грачаница. Урађен је према нацрту чувеног руског академског сликара Ивана Мельникова. Иконостас је висок око 10 метара и изграђен је у облику дубореза у ораховини. На-

Његова Светост Патријарх српски Иринеј посетио је Виндзор 2015. године и обишао обе цркве, Храм Светог Димитрија и храм посвећен Успењу Пресвете Богородице

Грачаница у Канади: Храм у Виндзору изграђен је по узору на Цркву Грачаницу, задужбину краља Милутина која се налази у Приштини.

прављен је у Србији и послат у Виндзор у деловима, па поново састављен у цркви. Освећен је 1969. године. Данас, ово уметничко дело од непроцењиве вредности украсава Виндзорску цркву правећи је једном од најлепших.

Грчки уметници украсили су цркву живописом. Више од 200 фресака израђених од стране уметничког студија из Грчке освећено је крајем 70-тих година. Изузетно здање у својим ризницама баштини и неколико

јединствених предмета од непроцењиве вредности као што су ручни радови у дуборезу, престо за Владику, постолја за иконе и читање Јеванђеља и др. Парохијски дом, изграђен крајем 70-тих налази се одмах поред цркве.

Свештеник Цркве Грачаница је отац Милан Јовановић.

M. Симоновић

Коаутор текста:
отац Јован Марјанац

Бројне епархијске активности

У претходних неколико месеци на страницама Православља представљено је неколико храмова Епархије канадске и део активности међу српском заједницом, која се сабира у њима уназад више од сто година. Речи и фотографије не могу да у потпуности дочарају велика и вишегодишња залагања бројног свештенства и свих оних који помажу свакодневици православних окупљених у литургијској заједници тако далеко од отаџбине. Ипак, нема сумње да литургијска саборност и бројне свакодневне акције око цркава и парохијских кућа, доприносе квалитету живота Срба. Неговањем истинских вредности храмови представљају центар православног, али и духовног и културног живота наших људи и њихових ближњих на овим просторима.

Српска православна Епархија канадска покрива територију читаве Канаде. У оквиру Епархије делују 27 парохија и мисија, а посебно се истиче Савез кола српских сестара Епархије канадске, те бројни хорови, школе српског језика и катехизиса. Као један од покретача културе на овим просторима истиче се епархијски лист *Источник*, који у следећем издању обележава јубиларно 100. издање.

Традиционална манифестација града Рашке под називом „Дани краљице Јелене“ протекла је ове године успешно и плодотворно. Различити садржаји у саставу добро осмишљеног културно-уметничког програма – радионице, музички и сценски наступи, предавања, били су тематски обједињени, а учесници програма и публика могли су да сарађују у креативној актуализацији планираних наступа. Манифестацију је отворила изложба „Конаци и коначишта“ – сликарско трагање Драгана Бартуле за синтезом уметности и духовности по местима која су обележила српску историју. Слике манастира и црквених здања уз чврст цртеж, ведар и динамичан колорит и рукописне сегменте дале су „подршку духовној вертикали

Трагање за у *Данима кр*

људског бића, које би без тог стуба пропало“. Предавање професора Радивоја Радића о настанку и карактеристикама српске средњовековне државе такође се бавило питањем традиције и наслеђа, као и препознавањем истинских вредности у нашој историји.

Другог дана манифестације започела је са радом радионица веза као део програма у којем се кроз интеракцију учесника и публике могло доћи до нових сазнања. Дечја представа „Сам у кући“ подстакла је најмлађе гледаоце да се на бини придруже глумцима и да је заједнички, уз игру, заврше. Централно дешавање тог дана била је трибина под називом „У почетку беше реч – трагање за смислом у 21. веку“. Након уводног излагања професора Предрага Драгутиновића, и пројекције пар анимираних филмова од стране вероучитеља Татјане Драгутиновић и Милинка Милићевића, публика је активно полемисала о данашњем смислу и проблемима хришћанства. Учесници дијалога

Фотографије: Светлана Дингарац

СМИСЛОМ аљиџе Јелене

су дошли до закључка да је важна смерница на путу данашњег човека ка Смислу побољшање квалитета међуљудских односа. Бити у пуноћи присутан сада и овде, и кроз љубав и пожртвовање суочен са ближњима и са актуелним проблемима, а остати благодаран Богу за дар живота, била је једна од порука овог скупа.

Посебност ове манифестације јесте њен завршни дан који се одвија у манастиру Грачаница. Тог јутра Литургија је посебно улепшана појањем младих богослова из крагујевачке Богословије Св. Јован Златоусти. Октет који је претходне вечери својим успешним наступом дирнуо срца слушалаца, успео је да и у Грачанској цркви остави снажан утисак на присутне. Дружење је настављено у пријатном амбијенту манастира, уз послужење производима „Гастрономије рашког краја“, праћено креативним мозаицима, и изузетним музичким тоновима и драмским наступом студената Факултета уметности из При-

шине. Многобројни посетиоци су заједно са учесницима програма и сестринством манастира у дружењу могли да поделе радост једног недељног дана. За крај је иновативно извођење представе Звездара театра „Савршен крој“ омогућило присутним да заједно са глумцима Бодом Нинковићем и Петром Петровићем, уз смех сагледају сву тежину актуелних друштвених проблема. Закључак би био да се кроз добронамерну игру, отворен разговор, праву уметност, подсећање на примере светих људи и Евхаристију, иступа из поља отуђености и незадовољства у другачији квалитет међуљудских односа и, самим тим, у ведрију атмосферу свакодневног живота.

Грачанско сестринство

Даница Каћа Чоловић, књижевница

Књиге које нам спасавају част

Монографије о личностима које су својим животом и деловањем задужиле српски народ, а о којима тако мало знамо, ова књижевница је почела да објављује у позним годинама и на начин који јој је одмах обезбедио веома запажено место у модерној српској књижевности.

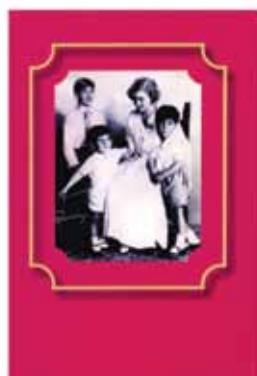
Инспирисале су је исто-ријске личности које су својим деловањем биле посвећене културном и егзистенцијалном опстанку српског народа. Написала је седам књига, од којих су објављене четири. У свет писаца ушла је на велика врата књигом *Марија Карађорђевић – Краљица мајка*, коју је 2002. године издао Архив Србије. Још једна посебна жена била је хероина њене књиге *Племенића Мис Ирби, добројворка српској народу* (издавачи „Дабар“ Митрополије дабробосанске и Српско културно друштво „Зора“ Книн – Београд). Од заборава је отргла неправедно запостављеног последника образовања у књизи *Стево Чушурило, йисац, љегајоћи, проповедништво*, 2011. године, издавач Књижевно друштво „Свети Сава“

Београд. Књига *Храм Св. Василија Острошког Чудотворца у Никшићу* била је прва књига (штампана 1999) и уједно најважнија, коју је посветила својој православној вери и српству. Ради на новим рукописима јер, како каже, као писац и некадашњи библиотекар, зна да је много одважних људи који су живот посветили нашем народу, потиснуто и заборављено из наше националне историје и нашег памћења. Рођена је 1933. године у Никшићу, дипломирала Југословенску књижевност на Београдском универзитету, магистрирала Књижевност и библиотекарство, а године проведене на пословима у Библиотеци „Ђорђе Јовановић“ и касније у Библиотеци града Београда биле су корисне да открије обиље вредних докумената о нашој историји. Члан

је Удружења за Ћирилицу и, како каже, пише књиге само Ћирилицом и бори се за чистоту и лепоту свог српског језика.

Монографија Храм Св. Василија Острошког Чудотворца у Никшићу је добро прихваћена. Како је настала?

– Била сам удата за Никшићанина и припадам том делу српства. Тада тек је истина о животу и борби за православну веру Срба у Црној Гори. Посветила сам је родитељима који су у мени развили љубав према књизи, и васпитали ме да верујем у Господа Бога и да чиним само оно што бих волела да други људи чине мени. У том храму видела сам исписана имена бораца који су погинули у ратовима за ослобођење Никшића, Црне Горе и Херцеговине

Владико Николај Владимириловић:
"У Краљици Марији народ је нашао
оно за чим је жудео:
идвалају владарку, добру супругу,
пожртвовану мајку, вредну
домаћицу, достојанствену краљицу".

Капитално историјско дело
занимљивог, лако читљивог текста.

од Турака. Мене је то заинтресовало и желела сам да сазнам нешто више о тим херојима који су живот дали за слободу Црне Горе, за веру и Отачаство у рату од 1885. до 1888. године, а које наша Света Црква помиње у својим молитвама. Обухватила сам историју Никшића, истражила однос Црногораца и вере православне, документовала борбу за ослобођење, зидање храма и саставила имена свештеника који су служили и значајних личности града Никшића. За Црногорце је најважнија њихова православна вера из које прве правила живота и ми се чврсто држимо канона наше Свете Цркве. Мене јако погађа садашње политизацијом створено раздавање Срба и Црногораца, вештачко стварање неке нове „цркве“. Не могу да схватим како политика може да чини да људи издају самог себе?! То није издаја других, то је издаја своје личности, издаја свог духа, своје историје, својих предака који су за слободу, правду и веру вековима давали своје животе.

Да није било Ваше књиге, личност Стеве Чутурила који је посветио живот, као ретко који његов савременик, култури, образовању и наци-

оналним интересима српског народа, остала би потпуно недоступна широј јавности. По чему треба да га памтимо?

– Са поштовањем треба да га памтимо јер је био велики педагог и просветитељ, и ова монографија о животу и раду Стеве Чутурила је прва комплетна споменица. Рођен је 1846. године у малом личком селу Дабру у тадашњој Војној Крајини. Он је значајан борац и културни преагаоц на чијем су се књижевном и педагошком наслеђу образовали нараштаји српског народа. И сам се питао, ближећи се крају живота: „Да ли сам својим животом и радом штогод корисно допринео моме миломе народу?“ Најважнији је његов рад на стварању васпитне књижевности. Преко 30 милиона примерака његовог Буквара, прве дечије књиге и Прве чиштанке дошли су у руке младим нараштајима. Те уџбенике током 60 година држали су у рукама као прва штива малени српски ћаци, и он је најплодоносији писац државних уџбениника. Књигу сам написала заједно са сином Срђаном Чоловићем и посветила свим људима добре воље који су подредили живот описмењавању, образовању и васпитавању народа. Он је био велики борац за српство у тим крајеви-

Вољена краљица Марија

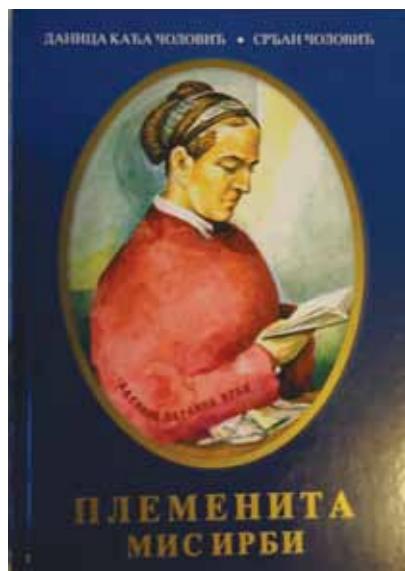
О краљици Марији је надахнуто говорио Свети Владика Николај Велимировић: „Марија Карађорђевић је идеална владарка, нежна мајка својим синовима, племенината краљица коју су сви волели и која је била узор својим поданицима, остале је верна свом карактеру и свом народу и у тешким годинама избеглиштва на које је осуђена 1945. године. У краљици Марији народ је нашао оно за чим је жудео: идеалну владарку, добру супругу, пожртвовану мајку, вредну домаћицу, достојанствену краљицу.“

ма Аустроугарске. Отворио је преко 40 школа у Црној Гори за време краља Николе. Први Буквар за основне школе у Краљевини Србији који је написао, изашао је 1916. године на Крфу. Постоје само два примерка – један у Православној цркви у Панчеву и други у Музеју у Крфу. Из њега су се писмености учили и српски војници, мада је било тешко време. Саво Чутурило је веровао у Бога и сматрао је да треба децу васпитавати на принципима традиције и хришћанства. За своју делатност је добио више похвала и одликовања: Сломеницу ратша за ослобођење 1875–1878 за учешће у рату Црне Горе са Турском, Данилов крст IV реда за заслуге на просветном пољу Црне Горе, Краљевским орденом Светог Саве одликован је више пута, а поводом 60 година просветног и националног рада 1926. године одликован је Орденом Светог Саве III реда.

Књига која је свима нама спасла част пред историјом, како је дочекана од стране српске јавности, је Марија Карађорђевић – Краљица Мајка

коју сте потписали заједно са сином Срђаном. Опет сте исправљали историјску неправду према заслужним женама које смо заборавили?

— Ова монографија која прати живот краљице Марије од рођења 1900. године у Готи, до смрти у Лондону 1961. године, представљена је од стране стручне јавности као капитално историјско дело које, после пола века тишине, осветљава нашу народну династију Карађорђевић са акцентом на живот и рад наше краљице Марије. Хтела сам да изнесем истину о тој харизматичној жени која је дошла у Србију и свим срцем је прихватила као своју отаџбину. Српском народу била је краљица, добротвор и велики пријатељ. Деценијама су генерације одрастале под комунизмом са погрешним или никаквим сазнањима о краљици Марији. Инспирисала ме је њена хуманост, посвећеност, образованост и спремност да се усредсреди на чињење хуманих дела којима је помагала несрећне, незбринуте, незапослене инвалиде, ратну сирочад и остале страдалнике кроз бројна хуманитарна удружења и друштва која су постојала у Србији, али је оснивала и нова. У књизи коју сам нашла у библиотеки о Добротворним друштвима у Србији 1940. године (изашла из штампе 1940. године), од 80 обрађених друштава више од половине назвало ју је својим добротвором. Помагала је многе цркве, школе, болнице и домове за ученике и студенте. Није жељела да влада над другима, већ да буде аутентична жена свог времена. У овом животопису изнела сам непознате биографске податке о краљици, и списак хуманитарних акција и добротворних активности које је предузела како би подигла животни стандард најугроженијих. Због чистоте њеног јавног и приватног живота, била је омиљена владарка. У првом делу књиге описала сам детињство принцене Марије и живот на ру-

мунском двору, потом веридбу и венчање 1922. године за краља Александра Карађорђевића, рођење и васпитавање краљевског потомства, убиство краља Александра у Марсеју 1934. после кога се повукла у Велику Британију са синовима Томиславом и Андрејем, и владавину Намесништва до пунолетства краља Петра Другог. У другом делу је краљичин хуманитарни рад у Краљевини Југославији. Вреди прочитати краљичин хуманитарни рад у Енглеској преко две важне организације: Комитета југословенског Црвеног крста и Добротворног друштва Свети Андреј Првозвани, преко којих су током рата упућивани пакети југословенским војницима и официрима који су били заточени у логорима у Немачкој, Италији и Албанији. Све до 1952. године народу Југославије слала је преко ових организација лекове, одећу, обућу и ћебад. Земни остаци мајке последњег српског монарха Петра Другог Карађорђевића пренети су 2013. године из Велике Британије и сахрањени на Оplenцу, поред сина.

Аделина Паулина Ирби, коју сте представили у књизи Племенита Мис Ирби, добротворка српског народа била

Мајка босанске сиротиње

„Када сам дошла у Босну, видела сам један добар и срцем велики народ; несрећа тог народа и патње његових синова побудиле су у мени осећај милосрђа и ја сам одлучила да свој живот посветим раду да се ублаже те патње и умање те несреће.“

Аделина Паулина Ирби

је „једна од најплеменитијих и најистакнутијих личности међу Енглескињама које су живеле и умрле за српски народ“, како је писао Иво Андрић. Каква је добра нама учинила?

— Мис Ирби је била британска сифраженткиња, путописац и добротвор. Путовала је са Џорцином Мјур Мекензи и упознавала наше народе на Балкану. Прикупљала је помоћ и делила сиромашном народу. У Сарајеву је сопственим средствима основала прву српску школу за девојке. Образовање, смештај и исхрана ученица били су бесплатни. У школи се учила основна писменост, ручни рад, историја и основне лепог понашања. Школу су најпре похађала деца из богатих српских породица, да би се све више окретала сиромашним. Школа се временом претворила у средњу, а последња три разреда била су учитељска школа. Из ње је изашла прва генерација образованих Српкиња у Босни и Херцеговини које су у школама радиле као учитељице. Говорила је српски, посећивала школе, цркве и обичан народ. У Сарајеву је подржавала рад Српској просвјетној и културној друштвама „Просвјета“. Када је 1875. године у Херцеговини избио народни

устанак против турског зулума, Аделина оснива „Фонд за помоћ деци без родитеља“. Отвара 20 школа за децу избеглице широм Славоније, у којима је уточиште нашло 2.000 деце, и Центре за дистрибуцију помоћи у храни који су забрињавали хиљаде избеглица. Мис Ирби је умрла 1911. године у Сарајеву. Ожаљена је у Србији и широм Босне. Заставе су спуштене на пола копља, а црне тканине вијориле су се са православних кућа у Сарајеву. Сву своју имовину оставила је Српском просвјетном и културном друштву „Просвјета“ и Задрузи „Српкиња“. Због хуманитарног рада и помоћи православном становништву одликована је орденима српских и црногорских владара. Потомци избеглица окупљени око Српског културног друштва „Зора“, подигли су 1992. године у Книну споменике Мис Ирби у Стрмици и Плавну. Три године касније, после „Олује“ Хрвати су их срушили. Рушитељи нису схватили да је љубав, коју је утиснула Мис Ирби у њихова срца, јача од сваког усташког беса. Прва промоција моје књиге била је у Сарајеву.

Рукопис најновије књиге о Дијани Будисављевић је спреман. Да ли сте открили нове, непознате чињенице о њеном хуманитарном раду на спасавању српске деце од геноцида у НДХ?

— Пуно нових подата о њеном животу прикупила сам захваљујући Српској православној омладини из Инсбрука, где је рођена и где је умрла ова храбра Аустријанка. О њеном раду, животу, борби за спасавање српске деце има нових и за сада непознатих чињеница. Усташе су знале да су деца основ за опстанак српског народа, и плански су радили да их убију или преведу у католичанство и од њих направе савремене јањичаре.

Славица Лазић

Нови уредник *Православља* и *Теолошких појледа*

Протођакон др Дамјан Божић – нови уредник новина Српске Патријаршије *Православље* и часописа *Теолошки појледи*

Протођакон др Дамјан Божић рођен је 1978. године у Пећи на Косову и Метохији. Основну школу завршио је у Београду уз упоредно похађање ниже музичке школе (1993). Призренску петоразредну богословију матурирао је 1998. године. Дипломирао је, магистрирао и докторирао 2011. године у Сјединjenim Američkim Državama. Рукоположен је у чин ћакона у Саборном храму у Чикагу од стране Митрополита Христофора 2003. године. Од 2003. до 2012. године служио је у Саборном храму у Чикагу и обављао више дужности при канцеларији Митрополије, Саборне цркве као и на Богословском факултету у Либертивилу. У октобру 2011. одликован је чином протођакона. Због потребе службе, а по благослову Патријарха српског г. Иринеја, 2012. године постављен је за ћакона Саборне цркве у Београду.

За штампу је приредио: Катихизис Владике Николаја (на енглеском), О посту и причешћивању (на енглеском и српском), Шематизам Српске Православне Цркве у Северној и Јужној Америци (на енглеском и српском), Монографију фрескописа Саборног храма у Чикагу (на енглеском и српском), Чин благосиљања путника (црквенословенски превод), Шематизам Епархије средњоевропске (на немачком и српском), Ходих ширина – водих висинама – Патријарх Иринеј у Канади (на енглеском и српском), Неизмењена српска душа – Изабране проповеди Митрополита Христофора (на српском). Тренутно завршава збирку проповеди Митрополита Христофора на енглеском језику. У припреми је двојезична монографија поводом 40 година од хиротоније Митрополита Христофора (1978–2018). Члан је Управног одбора Привредне фондације Архиепископије београдско-карловачке. Служи у Саборном храму у Београду. У слободно време преводи и пише кратке приче и песме.

– Од Свечовека до Богочовека –
Живот и рад Епископа Николаја
 – 33. део –

Проблем закона у природи

Радован Бијовић

Николај прави дистинкцију између *природног закона* (материјалистичке теорије) и *закона природе* (идеалистичке теорије). Постојање природног (или природина) закона за њега представља негацију егзистенције Бога као свесноразумног Бића, и на Његово место поставља бесловесну природу која се потом обоготовара. С друге стране, закон природе је немогућ јер је нелогично да је Бог неразумном (природи) дао закон (Исто, 259). Из тога следи закључак: „Закон иде од разума разуму, од свесног бића свесном бићу, од личности ка личности, од сличнога сличноме“ (Исто, 259). Према томе, Бог је само човеку дао закон. Он као разумно биће даје човеку, као другом разумном бићу, закон који човек касније прима *попитуно, делимично или никако* (Исто, 261), зависно од своје слободе, због чега се и дешава да некад он сам себи постаје законодавац и законопримац (Исто, 261). Тада је условљен постојањем два словесна бића, Николај назива *моралним законом*. Пре даљег излагања, ипак треба поставити следећа питања. Ако је Бог Свemoћни Створитељ, а јесте, зар није могао дати свету неки закон који је само њему својствен? Пошто Николај говори о неким логосима света, зар онда није контрадикторно одрицати било какву словесност природи? Или, зашто је уопште словесност нужан предуслов постојања закона?

Створитељ света, мисли Владика Николај, није могао открити два закона – морални и природни, зато што постоји и може да постоји само један. Као што не постоје

два света, већ сам један, тако не егзистирају ни два закона. Ако би пак постојала два самостална света, у том случају постојала би два закона – паралелизам закона. „Као што је духовни свет једини стварни и битни свет, а свет материјални, чулни и феноменални, само символ онога духовнога света, исто тако морални закон једини је прави и стварни закон, док физички или природни закон није закон него символ моралног закона“ (Исто, 261). Кад не постоји биће света, онда је логично да не постоји ни природни закон. Природа је символ и природни закон је символ.

Суштина и циљ постојања моралног закона јесте да „држи човека изнад природе, а испод Бога; да га оспособи покоравати природу и бити покоран Богу“ (Исто, 263). Уколико би постојали природни закони, онда би човек као микрокосмос био везан тим законима, њима детерминисан и условљен, јер закон сам по себи подразумева нужно важење. То он не може да прихвати. Међутим, на основу овог одређења моралног закона намеће се питање није ли човек условљен самим моралним законом? И каква је, за човека, у егзистенцијалном смислу, разлика између једног и другог закона? Зар и један и други не ограничавају слободу? Одговоре на ова питања немамо у *Номологији*, али ће једино објашњење и одговор бити дати када буде било речи о Николајевом поимању слободе.

Какав је његов став према природним законима, такав је и према тзв. историјским и социјалним законима. И њихово посто-

јање негира, што је и разумљиво, јер ако не постоје природни закони (закон природе), онда не могу да постоје ни историјски ни социјални. Историјски закони, који су нарочито глорификовани у историјистичким и материјалистичким теоријама XIX века у Европи, за њега не постоје. Као доказ износи многе примере из саме историје јеврејског народа, из чега је следио закључак: „Сва природа и сва историја људског рода стоји у зависности од једног јединог закона, од моралног закона“ (Исто, 285). Са брзим развојем модерне социологије и социјалне психологије све више се говорило о социјалним и политичким законима. Почек од Канта и Маркса, све више је истицано да је човек детерминисан самим друштвом и околином, то јест социополитичким законима. Полемишћи са тим ставовима, Николај ће тврдити да не постоје никакви социополитички закони по себи, већ да се одређене (не)законитости у друштву дешавају као последице моралног закона (Исто, 284). Њихово истицање и глорификовање представља „претенциозност саме науке“ (Исто, 297). Наиме, сам идеал науке и научности готово да је нужно претпоставља постојање закона (тзв. научни закони). Ако не постоји научни закон, не постоји ни наука. Модерне друштвене науке су настојале да се у свему изједначе са математичким и природним наукама (то је био услов њихове научности), и онда је било природно да историја тражи историјске законе, социологија социјалне, психологија психолошке, политиковија политичке, као што су то већ

имале математика, логику, физику, биологија, хемија и друге. Николај има пуно право што је то назвао „претенциозношћу“ самих тих наука. Постојање научних закона који би имали универзално важење оспоравали су многи научници: „Ајнштајн, Малиновски, Хајзенберг, Бетоланфини, сер Оливер Лоц, Бутр, Цинс, Едингтон, Планк, Поенкаре, на које се, поред Библије, и сам Николај позива (Исто, 297–299). Модерна наука све мање говори о научним законима (то подразумева да су научне теорије апсолутно истините и известне), а све више о *теорији вероваћноће*, чиме се указује на релативност и хипотетичност научних истини. Све мање се за научне теорије, посебно за оне из друштвених наука, говори да су апсолутно тачне и истините, а све више да су, у мањој или већој мери, вероватне.

Истичући да сва природа и историја рода људског зависи од моралног закона (Исто, 284), да су природни закони о којима говоре европски научници само „алегорија моралног закона“ (*Мисли о добру и злу*, СД VIII, 758) или „слуге гospодарског“ (*Књига о Исусу Христу*, СД V, 20, 35), Николај у *Номологији* спомиње још један закон – закон љубави (*Номологија*, 300). Тада је далеко савршенији и стоји изнад моралног закона. Морални закон има увек јуридички карактер јер увек претпоставља забране, казне и ограничења слободе (Исто, 300), и основа за њега је Стари Завет. У новозаветном закону љубави све је дозвољено, јер закон љубави сам по себи искључује, рецимо, и помисао на убиство, крађу, лаж, лажно сведочење, рат и томе слично (Исто, 301). Остаје нејасно зашто само успутно помиње закон љуба-

Владика Николај (фото: <http://manastirvavedenje.org/>)

ви, а готово апсолутизује морални. Ако жели да разори моћ природног детерминизма и успостави персоналну узрочност (богочовечанску узрочност или синергизам), онда се чини оправданијим да говори о закону љубави него о моралном закону. И то из разлога што морални закон не решава нити битније поправља положај личности, а закон љубави (ако се то уопште може назвати законом) ово чини. Друго, новозаветни закон је закон љубави, а не закон морала. Могућа су два одговора. Први, да му, док је писао *Номологију*, још увек није било довољно јасно богословско поимање личности и православне христологије, што је највероватније, или стварно Стари Завет претпоставља Новом, што је мало вероватно будући да закон љубави претпоставља моралним закону. Могуће је и да му старозаветна историја пружа више пластичних примера којима може да поткрепи своје ставове.

Пошто је закон својствен само словесним бићима и пошто не постоје природни закони, а будући свестан да у природи ипак постоји нека законитост, Николај појам закон замењује појмом *поредак*. У васиона постоји поредак, али не постоје природни закони (Исто, 310; *Васионски поредак и беспоредак*, СД XIII, 35). Поставља се питање каква је разлика између закона и поретка. Николај даје једноставан одговор: закон је својствен свесним бићима, а поредак бесловесним. Зато у васиона влада поредак и беспоредак, а у људима закон (Исто, 310). „Иако, дакле, ми одричмо природне законе, ми видимо у природи тако ненадмашан поредак да се око не може нагледати ни ухо наслушати нити ум људски досегнути и појмити. Но, сав тај поредак не

представља сам собом никакве законе; он је слика моралног закона, на коме је створени свет основан“, каже Николај (Исто, 311). Али, пошто је закон својствен људима и анђелима, онда, када је реч о биљкама, животињама, минералима, смислено је говорити једино о поретку (*Васионски поредак и беспоредак*, СД XIII, 35). Вациона као храм Божији има поредак, њени зидови представљају таблице моралног закона Божијег (Исто, 36).

Постојање случаја или чуда у васиона њему је још један доказ да негира закон у природи. Уколико би постојао закон, то би подразумевало апсолутну разумност у природи, али, будући да постоји случај и чудо, то говори да у њој постоји и неразумност, што је контрадикторно самом појму закона (Исто, 36).

— наставиће се —

Поводом празника Св. мученика Кнеза Лазара – Видовдана

– Ава Јустин Поповић –

Беседа Преподобног Јустина Ђелијског на Видовдан 1966. године у Светоархангелској Ђелијској обители

Данас је Видовдан! Каква блајовесћ! Какво Еванђеље јавља данашњи свети велики и страшни Празник. Гле, испред свих, он нам шаље дивној Светишиља Божјег Цара Лазара. Он, на шаљиру носи главу своју у Небеско Царство.

Дошао је дан, дан када Небеска Србија полаже свој страшни испит, дан када Свето Еванђеље Светог Саве отвара тешке, страшне странице своје Српске Голготе. Свети Кнез определио се, у име целог народа, за Царство Небеско, јер је земаљско царство за малена – за кратко време, а Небеско је вавек и до века.

Требало је бирати између Истинитог Бога, Господа Христа, и олуја са истока која је носила преко Балкана својеврсно незнабоштво. И Свети Кнез није могао поступити другачије. Свети Кнез није могао другачије завршити историју Светих Немањића, него да са свим својим народом крене путем Еванђеља Светог Саве, путем службе Господу Христу, путем опстајања Свете Србије. Да! Свети Немањићи су имали један циљ, једну жељу – да Србију претворе у Свету Србију; да целу Српску земљу претворе у задужбину Божију; у један велики огроман манастир, у коме ће се служити само Богу, само Господу Христу. Ако би хтели да у неколико речи сажмемо и изразимо то Свето Еванђеље Светих Немањића, почевши од Светог Саве и Светог оца његовог Симеона, то Еванђеље гласи: Христос пре свега и изнад свега! Све за Христа – Христа ни за шта! Свето Еванђеље Светог Саве, Свето Еванђеље Светих Немањића, ето Еванђеља Светог Кнеза и Цара Лазара Косовског. Једино Еванђеље Српско, Еванђеље које ствара Свету Србију, целу земљу претвара у храм – храм у коме се служи Бо-

гу. И ту Свету Србију стварали су они – Свети Немањићи.

Шта је то Света Србија? Света Србија – то је једно, једно стално, непрекидно служење Богу. То је оно чудесно Еванђеље које објављује Господ Христос наредивши свима људима свих времена: „Иштише најјре Царство Божије и Правде Његове, а све ће вам се друго додати!“ (Мт. 6, 33). Светосавско Еванђеље то иште. Света Србија то хоће – само то! Пре свега и изнад свега Царство Божије и Правду Његову! Ето, то су те стваралачке сile: Правда Божија, Истина Божија, Љубав Божија. То су те свете сile које изграђују и зидају Свету Србију, те вечне Правде и свете Правде Божије.

Ето, и сав Српски народ на Косову полаже душе своје. За кога? За Господа Христа – за Свету Србију! Приволео се Царству Небескоме, јер је земаљско царство привремено и пролазно. И десило се чудо: Света Србија није погинула на Косову! Не, она је продужила пут кроз страшно ропство, пут вечне Српске Цркве, мучећи се кроз историју на путу Свете Србије, и све до данас – до нашега дана, Света Србија! Света Србија је решила да одбаци све лажне богове, да служи вечној Христовој Правди, да одбаци све људске лажне, такозване правде. Изабрала да служи Христовој Истини, јединој вечној Истини, јединој непролазној Истини, јединој бесмртној Истини, а да одбаци људске маскиране истинице, односно маскиране лажи.

И Света Србија, Немањићка Србија – шта је хтела? Она је хтела да освети свет. Она је себе изградила – како? Прво: помоћу свете школе. Јер просвета Еванђељска, просвета Господа Христа, просвета Светосавска – шта даје човеку? Даје знање о Вечном Животу, даје знање о Истинитом Богу, даје знање о истинитом човеку, даје знање о смислу и циљу нашег земаљског живота. Али, не само знање; даје и свету силу да се то звање и знање претвори у живот, да с њиме живимо у овоме свету. Света школа, ето, то је главна радионица Свете Србије. Светосавска, немањићка радионица, света школа, данас је претворена у мајмунску мудрост. Света школа је погажена, нема светога знања, нема свете школе! Шта их уче? Шта је то? Какав се то мрак лије кроз наше високе школе?!

А Света Србија, Немањићка Светосавска Србија, шта још даје и шта још хоће? Свету породицу. Без свете породице нема напретка ни у једној земљи. А Свети Сава је то хтео, Свети Кнез Лазар је то хтео. И Еванђеље Светог Саве то хоће: да освети породицу, да односи у породици између родитеља и деце, и свих у кући, да буде свети однос, да служе један другоме као света браћа, као свете сестре. Да служе Господу Христу служећи један другоме, *да све бива у славу Божију* (1. Кор. 10, 31; Фил. 1, 11). Да се у њој живи ради Христове Правде, ради Христове Истине, ради Христове Љубави; да се живи Христовом вером; да се у породици слу-

жи Господу, јер служећи Господу, уствари ми служимо себи, служимо својој вечности, служимо свом царству Небеском и служимо спасењу своје душе.

Србија Светосавска и Немањићка тражи свето судство: суд да буде светиња, где ће савест божанска да решава ствари, где ће правда Божија да буде из виђења и брањена. То је свети суд, свето судство – то хоће Света Србија. Онда, земљорадња, – шта је то? То је свети посао. Света земљорадња, то хоће Свети Сава, то хоће Света Србија. Да се земља обрађује у славу Божију, а на корист нама људима, јер знамо да је сва земља имовина Божија дата нама под најам. Света земљорадња, ето, она изграђује Свету Србију. Па свето сточарство, свето пчеларство, сваки занат, све то – то је свети занат у Светој Србији. Свето занатство, свето занатство које служи нама служећи Богу. Занатство које се врши у славу Божију на спасење наших душа и на одржавање наше вере у народу, али све у славу Божију. То хоће Света Србија, то хоће Света Немањићка Србија, хоће и Косовска Србија Светога Кнеза. То је Небеска Србија. Једна је то Србија, почела од Светога Саве и његовог Светог оца, па ето, кроз све векове и векове до нашега дана. Све што је свето припада тој Светој Србији, Светој Немањићкој Србији, земаљској и Небеској.

Ми, данашњи Срби – шта радимо? Почели смо да је сахрањујемо, почели смо да је умртвујемо са свих страна. Јер изгонећи Господа Иисуса Христа из своје душе, ми гонимо њу, Свету Србију, која произилази од Бога, гонимо Његову Правду из нашег живота у Личности Господа Христа, што многи Срби данас чине. Шта је то? Они се труде да убију Свету Србију. Гле, они убијају себе. Свету Србију не могу убити: не могу убити бесмртнике Христове; не могу убити ни Светог Кнеза Лазара; не могу убити Светога Саву, ни Светог Симеона Мироточивог; ни безброј Српских Светитеља, и безброј витезова и јунака што гинуше за Крст часни и Слободу златну кроз векове и векове. Не могу погубити

Августин беседи (извор: www.ceije.org.rs/)

душе оних седам стотина хиљада Срба што пре дадесет и неколико година положише душе своје, животе своје, за велику и славну Свету Србију у ондашњој Хрватској држави (Реч је о Српским Новомученицима пострадалим 1941–45. године у Јасеновцу и другим усташким логорима и стратиштима. – Прим. уредн.). Неубивљива Света Србија коју нико оскрвнити не може, нити јој може нашкодити, јер је она сва Христова, а Васкрслог Господа Христа, ко ће погубити?! Ко убити?

Прави Србин увек стоји уз свога Господа Христа, увек стоји у Светој Србији: бранећи Правду живи том правдом, бранећи Истину живи том истином; нема смрти која га може одвојити од њих, нема ђавола, ни легиона ђавола, ни пукова ђавола који могу таквог Србина, Христовог Србина, Светосавског Србина одвојити од Свете Србије! У њој, он је међу Светитељима Српским, тим бесмртним победничима на свим боиштима, тим бесмртним јунацима којима никаква смрт нашкодити не може.

И ми данашњи Срби треба да проверимо себе. Свако да провери себе: Где сам? Да ли сам у Светој Србији? Да ли заиста живим Светим Еванђељем косовским, светосавским Еванђељем? Да ли је Христос за мене све и сва у овоме свету? Да ли је Христос за мене највећа моја брига у овоме свету? Да ли је Христос Једини Истинити Бог целоме свету. Да ли се ја појако одвајам од Њега, и бежим од

Њега, и придржујем се лажним боговима овога света, лажним наукама, лажним учењима? Свак нека провери себе!

Провера је врло лака и за мене и за тебе: ако си прави Србин, ако свето србинско срце бије у теби, светосавско срце, ти си сав од Господа Христа, сав уз Његову Истину у овоме и ономе свету. Ти си сав уз Светог Кнеза Лазара, ти сав на Косову гинеш за Крст часни и Слободу златну. Немој мислити: све је то било, било Косово и прошло. И данас је Косово, и данас гину безброй Срби. Многи гину без васкрсења, многи гину за вечиту смрт. Али, има и светих Срба, који животе своје полажу за Господа Христа, животе своје полажу за Свету Србију. Они се не виде, не чују, а срце њихово трепери за Небом изнад свих грехова, изнад свих смрти. Срце је њихово олтар, Косовски олтар, на коме они стално приносе себе на жртву Господу Христу, служећи Њему и роду своме. Таквих Срба има и без њих не постоји земља наша. Ал' кад би било речи о самоиздајицама и до гњева Божијег, не би остало ни једног Србина до данас. А по великој милости Божијој, молитвама Светог Кнеза и Цара Лазара, Светог Саве и свих славних и Светих Немањића, и свих Српских Светитеља, ми недостојни Срби стигли смо... (Беседа недовршена, вероватно крај магнетофонске траке. – Прим. йерейис.)

Извор: syc.sr

Воће у Светом Писму

Библијско воће: купина

Милена Стефановић

Нема свако воће исту улогу у Библији. Сваки плод има специфичне карактеристике: поред материјалних има и своје божанске метафоре и значења (изван библијског догађаја)

Купина се једе од давнина. Плодови дивље врсте расту у изобиљу широм земљиног шара на пропланцима, ободима шума или уз путељке. Жбуну је лако приступити, а шака дивљих купина право је благо: укуса, хранљивости и здравља. Поред људи, храни и дивље животиње попут ракуна, препелица, птица, чак и медведа. Богата антиоксидансијама и витаминима, слатко-кисела стимулише чула.

Култивисана купина вишегодишња је листопадна полужбунаста биљка (као „чачанска бестрна“), релативно плитког кореновог система, али уколико корен дубоко продре у земљу отпорна је на сушу. После фазе цветања обаполнава цвета, следи плод. Име *рубус* за купину (лат. *rubus*, етим. корен од *rufus*, јарко црвена боја) потиче од боје. Овај коштуњави комплекс црвенкастих, а потом зрелих црно-плавих бобица спојен је у плод љубичасте боје купине.

Стари Грци и Римљани су купину користили у медицинске сврхе

због њених изразито лековитих својстава. Листови су добри за чај, а плод за парфеме, воћни јогурт, цем, сок, вино и слатко од купина, нашу традиционалну посластицу.

Када се помене трн у Старом Завету, као у параболи о дрветима (Суд. 9, 14; уп. Пост. 3, 18; Ос. 10, 8; Лк. 6, 44), он има изведену вредност и може да се односи на (купину) бодљикав жбуна који има коштичав плод. У том својству, жбуна (Изл. 3, 2) је јеврејски народ или, уопштено, човечанство које прима Закон (Изл. 34), али које упркос греха, тј. трња, Бог није уништио огњем. Тако, купина може бити име једног града у Ханану (јевр. *atad*; *aw-tawd'*, трн).

Нема свако воће исту улогу у Библији. Сваки плод има специфичне карактеристике: поред материјалних има и своје божанске метафоре и значења (изван библијског догађаја).

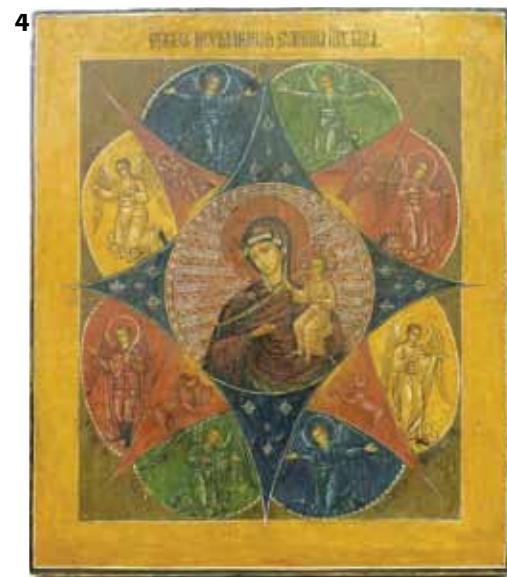
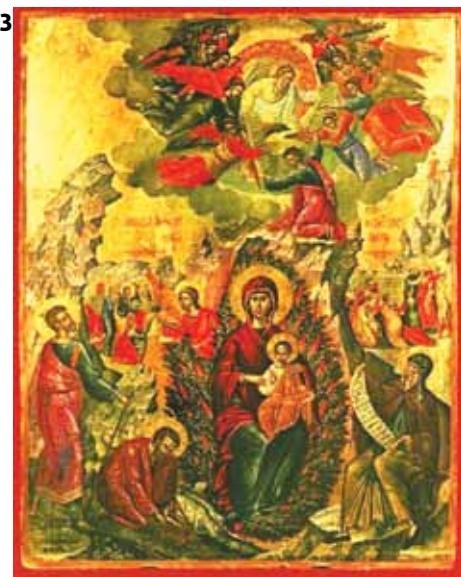
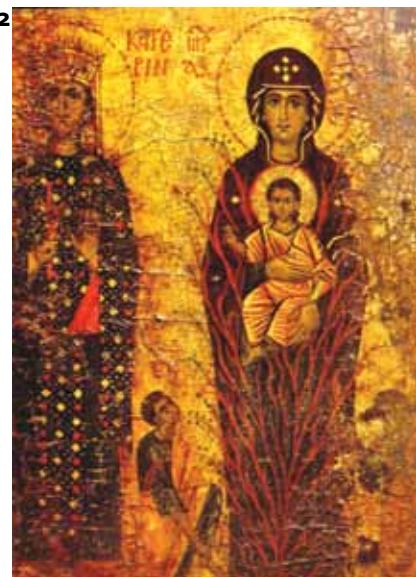
У Новом Завету купина се помиње углавном кроз реминисценцију (Дап. 7, 30. 35; Мк. 12, 26; Мт. 22, 32; Лк. 20, 37) на значајан

догађај на гори Хорив (Синај), који је издваја и чини јединственом. Као што Мојсије пред смрт благосиља Јосифа „милошћу онога који стоји у купини“ (Пнз. 33, 16).

Теофанија

У једно доба чувајући стадо оваца на Божијој гори Хорив (јевр. *horeb*, суша, усамљеност) на подножју Синаја (јевр. трн), Мојсију се приказао Бог у виду анђела у купини која је горела у огњу, али није сагоревала. Када је Мојсије призван од Бога, пришао ближе да би погледао несвакидашњи призор, јавило му се страшно виђење.

„Изју обућу своју“ (Изл. 3, 1–10)... „јер је место где стојиш света земља“ (сл. 1). Света, јер се на њој јавио Бог, а тумачењем Св. Отаца, изабран је жбуна купине јер није била погодна да се од ње начине изображења мртвих богова, идола (којима су Јевреји повремено били склони), већ да се у њој изобрази тајна живог Бога.

Овај догађај има христолошки и етички смисао. Симбол је Христовог рађања у телу, у коме божанство без греха прихвата људску природу мучену трицима (Св. Григорије Ниски, *Омилије*; Фотије), док Св. Јефрем Сирин каже: „И теби се, Мојсеју, у томе даје знамење: као што си ти видео Бога да обитава у огњу, тако смо ми дужни да са огњем (тј. ватрено, са ватреном ревношћу) служимо Богу који обитава у огњу.“

Лично искуство Бога било је битно за древни народ Израиља. Бог се у потпуности није могао пронаћи у ритуалу жртвовања, него у личном и доживљеном односу поверења и обавеза. Тако је Мојсије удостојен боговићења. Био је то сусрет са Оним који је „Бог Аврамов, Бог Исаков и Бог Јаковљев“ (Изл. 3, 6). Кога је доживео на нов и снажан начин. Који му је открио своје име (Изл. 3, 4) и дозволио му опит Његових божанских нестворених енергија као Творац и одржитељ читавог света који се открио (без жртве и изван храма) у историји. Као знак спасења, кроз новозаветно виђење Васкрења када Христос говори садукејима да су у криву јер Бог који се јавио код купине „није Бог мртвих, него живих“ (Мт. 12, 27; Мк. 12, 26; Лк. 20, 37).

Историјска рецепција

На месту Божијег откривења Мојсију, налази се комплекс манастира Св. Катарине (сл. 2) са 12 капела и главном црквом који су подигли Јустинијан и Теодора у VI веку. Богато је дариван од Св. Саве који је 1234. боравио у манастиру и средњовековних српских краљева. Поседује непроцењиву ризницу најстаријих икона (које су преживеле иконоклазам) и рукописа, у којој се чува и први српски *Псалтир*.

У порти древног манастира поред дрвета маслине, бадема, акације (багрема) налази се и аутентични зимзелени гром купине (*rubus sanctus*) који датира из Мојсијевог времена и једини је овог типа на Синајском полуострву. Гром редовно цвета, али не даје плодове. И данас су присутни Божији знаци и многи су видели чуда. Синајско монаштво развило се на корену овог грма у потрази за самоспознајом, дарујући изданке као Св. Јован Лествичник (данас се братство сучовава са величким преокретима који се осећају у целом региону; блог о. Јустина, fatherjustin.info).

Неопалима Купина

„Радуј се, огњеносна Купино, коју некада виде славни Мојсије

Слике:

Сл. 1. Мојсије испред горуће купине, XIII век, ман. Св. Катарине, Синај /извор: jimgfriend.com/

Сл. 2. Св. Катарина са Богородицом Неопалимом Купином, XIII век, ман. Св. Катарине, Синај /извор: wikipedia.org/

Сл. 3. М. Дамаскинос, икона из XVI века, Ираклион, Крит /извор: cirota.ru/

Сл. 4. Неопалима Купина, XIX век /извор: cirota.ru/

на гори Синају“ – „Беседа на Благовести“ Св. Јована Дамаскина.

Византијски теолози су врло рано несагориву купину тумачили као праобраз Богородице, којом је предсказано њено вечно девиначество, јер је попут жбуна купине садржала ватру божанства која не сажеже – преинкарнираног Логоса. Богородица је одржавала ватру божанства у Својој утроби, огањ оваплоћеног Господа, који није повредио Њено девиначество. Синајски монаси су први олтар подигли на корену неопалиме купине и посветили га Пресветој Богородици у капели коју је саградила Св. царица Јелена у раном IV веку.

Купина је тако постала симбол чистоте Богородице Пријенодеве која је изгарала пла-меном божанске љубави, а није опаљена ватром пожуде. Купи-

на постаје симбол честитости, непорочности.

Православна литургијска поезија (химнографија) извор је за иконографију. Тако је овај старозаветни симбол Богородице представљен на више начина (сл. 3). Божићна химна Св. Јована Дамаскина иконографски представљена као циклус и кроз Неопалиму Купину у Богородици Перивлептос у Охриду, као праслика, алегорија и симбол, где је Богородица представљена устоличена у плаштећем грму.

Несагорива купина (рус. неопалима купина) руски је тип иконе из XVI века. Она садржи купину у себи инкарнираног Христа, представљена у облику симболично-алегоријске композиције јер простира из симболичког и докматског тумачења Богородице и тајне Оваплоћења (сл. 4).

Купинице, сестрице

Код Срба купина је домаће воће. Као један од топонима јавља се средњовековна престоница Бранковића, данас село Купиново. У народу постоји веровање да купину не би требало окусити (на Преображење) пре грожђа (често као лош пандан грожђу, није била у исхрани све док је Св. Сава није благословио да се jede; уп. Лк. 6, 44).

Како је забележио Вук Каракић, у околини Дубровника у некој купини, поред извора нађена је икона Богородице и иако је покушавано да се она пренесе у цркву, увек би се враћала на своје старо место, у купину. Према предањима старијим од хришћанства купина се помиње као седиште женских божанстава, као што је веровање у околини Преспе да у њима станују виле. Занимљива прича (етиолошка скакска) о пореклу купине, причана у околини Ниша, пише Чайкановић, како је купина док је Богородица бежала са Христом Младенцем, поникла на њену молитву да би саплела гониоце и задржала их.

А грм – дрво запис и даље цвета...

У Дому омладине Београда

Бајка, мит, религија

Мит служи као формативна прича, прича која формира заједницу и која тој заједници упућује поуку и поруку.

Он има за циљ изграђивање вредности

у друштву којем је упућен

Yсарадњи са Домом омладине Београд, Библијски културни центар организовао је 11. маја запажену трибину „Бајка, мит, религија“. Трибину је модерисала г-ђица Драгана Дринчевић, дипл. теолог, а учесници трибине били су проф. др Жарко Требјешанин, психолог, и ма Јован Благојевић, теолог. Медијска пажња коју је привукла трибина допринела је великом броју слушаоца и одличној атмосфери. У уводу модераторка Д. Дринчевић указала је на кључне теме трибине и публици је поставила питања: шта је то што у бајкама, митовима и религији вековима плени пажњу? Да ли су зреле године узрок губитка способности да уочимо снагу коју нам бајке, митови и религијска предања предочавају или томе доприноси то што смо исту бајку слушали стотинама пута? Када бисмо по први пут у зрелим годинама чули неку бајку, да ли би нас она одушевила, као што то чини *Мали йринц* или *Галеб Цонашан Линївистон*? Истакла је да бајке, митови и религије отварају питање оквира стварности. Колико заиста познајемо те оквире и да ли смо баш сигурни

да се они налазе тамо где ми мислимо да се налазе?

Прво питање које је било упућено учесницима трибине односило се на сличности и разлике између бајке, мита и религијског предања. Проф. др Ж. Требјешанин је истакао да митови и бајке, као и религија спадају у најстарије духовне творевине. Оне нам говоре о древном схватању света и човека и њиховој заједничкој судбини у односу са оностраним. Истакао је да се данас мит обично повезује са нечим измишљеним, али да мит изворно представља *свейу йричу* и *узорну йричу*, причу о боговима, људима, њиховој међусобној драми, односу према смрти..., дакле, причу о нечemu што се не може довести у питање. У том контексту мит представља неку врсту откровења, закључио је проф. Требјешанин. За разлику од мита као крајње озбиљне приче, бајка се дешава у једном имагинарном свету који је налик сну. Постојеће разлике на релацији бајка – мит – религија, ипак, не треба пренагласити јер се у пomenутим жанровима јављају слични мотиви и ликови.

Надовезујући се на излагање др Требјешанина, Ј. Благојевић је ис-

такао да бајку, мит и религију најјасније повезује то што сва та три жанра укључују натприродно. Он се осврну на пут којим се долази до мита и религије. Данашња наука показује да је у основи већине митова историјски догађај, личности или личност, а да разумевање хода од историје ка миту захтева увођење и појма легенде. Историјски догађаји и личности, наиме, у првим генерацијама које им следе прерастају у легендарне, а у каснијим митолошке јунаке и догађаје. Ј. Благојевић је истакао да мит служи као *формативна прича*, прича која формира заједницу и која тој заједници упућује поуку и поруку. Он има за циљ изграђивање вредности у друштву којем је упућен. Осим преношења историјског догађаја и његовог архетипског значења, митови су изражавали и људски доживљај стварности (космоса или хаоса). Говорећи о религији у односу према миту и легенди, Ј. Благојевић је изразио схватање да религија тежи да се од мита, преко легенде, врати на историјску основу и да на њој систематизује одређене идеје, веровања, етичке и моралне принципе. Он је истакао да у религији, као и у миту и у бајци, имамо божански фактор, људски фактор и низ натприродних бића која се различито називају, али имају сличне карактеристике. У бајкама су то виле, вилењаци и друга етериčна бића, за митове су то *синови Божији* (неретко полубожанска бића), док се у религијама сусрећемо са појмом ангела, каткад названих и синовима Божијим.

Говорници су се сагласили да је *историјносити мит* ограничена, те да мит понекад представља ревизију историје, њено објашњење и тумачење, па чак и покушај да се осмисле трауматични лични и национални догађаји. За разлику од савремених историчара који пажњу углавном усмеравају према историјској фактографији, за човека древног света оно битно је пре свега митско, религијско и богословско тумачење историје.

Једна од заједничких тема митова и бајки јесте њихов иницијацијски карактер који се у бајкама представља као одлазак у *далеку земљу*, у митовима као силазак у подземни свет, а у религијама иницијацијским ритуалима. Такав ритуал је и хришћанско крштење. Иницијацијски моменти говоре о човековом суочавању са самим собом на путу одрастања, којим се кроз симболичку смрт из света детињства ступа у свет одраслих и пуноправних чланова заједнице. У том контексту, хришћанска религија преузима мотив смрти и ваксрсења у обреду крштења који представља чин ступања у заједницу вере (Цркву), али и присаједињење „главном јунаку“, у конкретном случају историјској личности Богочовека Исуса Христа.

Ј. Благојевић је указао и на мотив воде као једног од четири основна елемента природе који има запажену улогу у бајкама, митовима и религијама. Поменути жанрови води дају амбивалентно значење, односно препознају је као неопходан извор живота, али и претњу по тај живот. Он је затим указао на развој мотива воде почев од *библијске митологије* (присутне у тзв. библијској праисторији) преко историјских приповести повезаних са Мојсејевим рођењем, изласком Израиља из Египта ка начину на који се исти мотив користи у Новом Завету и у литургијским текстовима о Христовом крштењу. Богослужбени текстови, наиме, Христово крштење представљају као чин којим је Богочовек *стапао* на главу змији (змају) који се леже у Јордану. На тај начин новозаветно-литургијски контекст користи митолошки језик да би изразио уверење да је Христос својим крштењем поразио деструктивну силу воде, учинивши је елементом који је животодаван за верујуће.

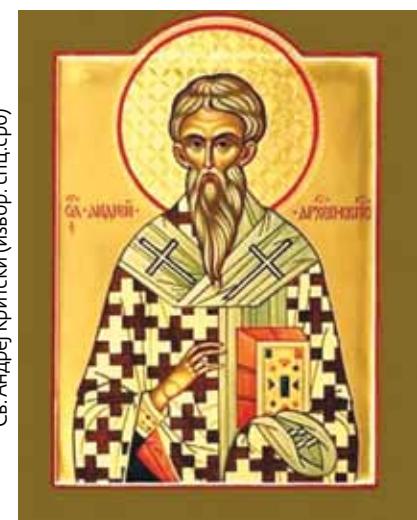
Овакав приступ библијским текстовима омогућује нам обликовање интерпретативног обрасца посредством којег можемо да еванђелску приповест о тродневном Ваксрсењу Исуса Христа сагледамо у кон-

тексту општег древнооријенталног обрасца умируће-васкрсавајућих божанстава (Тамузи у сумеро-асиро-ававилонској религији, Баалу у хананској религији и Сету у египатској религији). Јован Благојевић је указао да ови митови имају своју одраз у Светом Писму, те да Св. Пророк Осија, одбацујући обожавање Баала, преузима хананску химну посвећену овом божanstvu и примењује је на Јахвеа. У његовој рецепцији Јахве се представља као Онај који ће умрети и ваксрснути ваксрсавајући са собом и народ Израиља. Тако, дистанцирајући се од ханanskог политеизма, библијски писац у општем митолошком предању препознаје семе истине. Он то семе трансформише у проштво о ваксрсењу Господњем које у Новом Завету постаје *мит* који се остварио у историји. Древнооријентално општерелигијско и митолошко предање о умирућим и ваксрсавајућим божанствима тако кроз монотеистичко преумљење богонадахнутих пророка постаје пророштво о историјској чињеници Ваксрсења Господњег. То ваксрсење за писце Новог Завета није само издвојени чин у историји (уп. Ос. 6, 1–3), већ почетак ваксрсења верујућих, али не само Израиљаца већ свих оних који сакупљени *од свакој народу, језику и колена* (Отк. 5, 9; 7, 9) образују Цркву као *нови Израиљ*. Снимак целокупне трибине доступан је за он-лајн гледање на блогу Библијског културног центра (<https://bkcentar.rs/sr/blog/bajka-mit-religija>).

Историјски речник Православне Цркве

(2. део – А)

Читаоцима *Православља* доносимо изабране одреднице
из *Историјског речника Православне Цркве* у преводу на српски, као најаву издања
ове књиге на српском језику које је у припреми

Св. Андреј Критски (извор: СПЦ, СРБ)

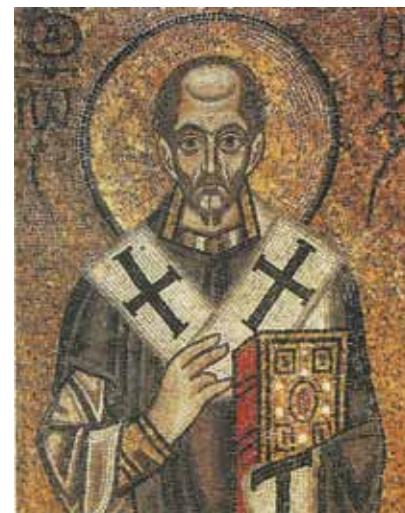
Андреј Критски, епископ, Свети (око 660–740. г.). Пострижен за монаха у Цркви Васкрсења Христовог (Цркви Гроба Господњег) у Јерусалиму у младости, постао епископ Крита око 700. године; Андреј је најбоље познат по свом покајном „Великом Канону“, дугом промишљању о Светом Писму у облику песме, који се у Православној Цркви још увек чита током Великог Поста. Овим делом је Андреј поставио стандард за нови и, на крају, преовлађујући стил литургијске композиције, канон, који ће даље развити Св. Јован Дамаскин, Андрејев млађи савременик, који је пореклом био из истог места. Св. Козма Мајумски (Мелод), Теодор Студит, Јосиф Студит и монахиња Касија су такође дали допринос за канон као музички жанр.

Антиохија. Ова престоница Селеукидског царства основана је 300. године пре Христа и била је центар јелинистичке култу-

ре на источној медитеранској обали – за области од Палестине до Мале Азије и у унутрашњости до Месопотамије. Када је припојена Римском царству у првом веку пре Христа, задобила је статус трећег града у царству и статус главног града Истока. Антиохија је била место хришћанске Цркве од самих почетака вере и место где су Христови следбеници први пут названи хришћанима (уп. Дап. 11, 19 и даље), а традиционално се за првог епископа Антиохије сматра Апостол Петар. Из Павловог корпуса знамо да је тамошња Црква подржавала антијудејска настојања и да је барем једно Јеванђеље тамо написано. Корпус од седам посланица Св. Игњатија Богоносца (Антиохијског) такође има везе са Антиохијом. Епископ Антиохије био је трећи по значају, после епископа Рима и епископа Александрије, и за таквог га је признао Први Васељенски Сабор одржан у Никеји (325. г.).

Попут Александрије, и Антиохија је имала особену традицију библијске егзегезе и особени теолошки приступ, премда су за разлику од Александрија Антиохијци тежили да избегну алегорију и гајили су дословнији, историјски приступ свештеним текстовима. То је оставило последице на христологију. Антиохијски писци и научници су више волели да нагласе Христову људску природу него што су то чинили Александријци, и то у тој мери да је у неким случајевима изгледало како је јединство Бога и човека у Христу угрожено. Међу најзначајнијим антиохијским егзегетама – чувени су Диодор Тар-

сијски, Теодор Мопсустијски, Теодорит Кирски, на пример – само је последњи избегао постхумну осуду. Антиохијска теологија је имала велики утицај у Цариграду и последично на читаво царство преко Кападокијских отаца и преко Св. Јована Златоустог, Антиохијца који је изабран за епископа Цариграда.

Св. Јован Златоуст, један од најчувенијих антиохијаца (извор: СПЦ, СРБ)

Христолошки спорови који су били последица Васељенског Сабора одржаног у Халкидону (451. г.) довели су до тога да Антиохија изгуби свој утицај. Црква је тада подељена на три зараћене силе: несторијанце, монофизите и Православне – ови последњи били су познати као „Мелкити“, тј. они који следе веру царева. Успоном ислама две стотине година касније довршена је ова тужна слика и ова област се удаљила од хришћанства. Антиохијска школа је и даље постојала, али на безбедној територији, изван граница царства, међу источно-сиријским научницима Несторијанске цркве, где је Теодор Мопсустијски поштован као учи-

тель егзегетама. Данас Православна Црква Антиохије првенствено председава заједницом од пола милиона душа у Сирији и Либану, али су ту убројани и следбеници у североисточној Турској, Ираку и обе Америке. Све у свему, ова Црква која се налази на арапском говорном подручју у последњих стотину година покушава да се прилагоди свом окружењу. С обзиром на то да данас ту углавном живи мусиманско становништво и на то да до изражaja долазе „фундаменталистичка“ мусиманска осећања, изгледа да ће јој у будућности предстојати велико јунаштво.

Антиохијска Православна Хришћанска Архиепископија Њујорка и читаве Северне Америке. Под јурисдикцијом Антиохијског Патријарха, историјски Сиријска Антиохијска Православна Архиепископија Њујорка и читаве Северне Америке; овом групом од отприлике две стотине парохија у Сједињеним Државама и Канади управљају Архиепископ и четворица викарних епископа. Формално порекло ове архиједезе датира из раних 1930-тих, када је Антиохијска Патријаршија рукоположила Антонија Башира (Anthony Bashir) за Архиепископа за Америку, како би он бринуо о заједницама православних из Либана, Сирије и Палестине који говоре арапским језиком. Пре овог догађаја, верницима из ових народа служили су Арапин којег су образовали Руси – Епископ бруклински Рафаило Хававини (Raphael Hawaweeny) из Руске Православне Мисионарске диједезе и Архиепископ Виктор Абу-Асали (Victor Abu-Assaly). Ова Архиепископија била је водећа у подстицању превођења литургијских служби на енглески језик и у промовисању православних заједница западног обреда. Првоје парх ове Архиепископије, Археп. Филип Салибу био је важан члан Сталне Конференције Православних Епископа у Америци, а његов претходник је био један од оснивача ове Конференције, те упорни

заступник канонске нормализације хаотичне дијаспоре.

Антоније, монах, аскета, Свети (око 250–356. г.). Египатски аскета који се оправдано назива оцем монаштва. Његово Житије, чији је аутор Св. Атанасије Александријски, састављено је убрзо након Антонијеве смрти. Ово Житије је имало не мање до револуционарну улогу у касноантичком царству, јер је у њему описан „човек Божији“. Иако у Житију има јасних веза са причама о „божијим људима“ које су биле популарне у паганској књижевности тога доба, и иако је оно било хришћански „бестселер“ у четвртом веку, његова основна снага је представљање личности сличне великим пророцима и светима Старог и Новог Завета: Антоније је тај у којем сила Духа, дар ваксрлог Христа, живи и дела. Он је био, каже Атанасије, „лекар читавог Египта“ па и даље. У Житију је забележен долазак ходочасника у колибу свега човека. Чак се каже да је и сам цар са њим водио преписку. Иако је без сумње обликован реторичким конвенцијама тога доба, тешко се може порећи да је ово дело, настало тако брзо након смрти светитеља, засновано на стварном искуству. У сваком случају, неоспорно је да је прича о Антонију пустинијаку и светитељу утицала – и да наставља да утиче – на живот многих православних хришћана. Личност која је ту описана постала је парадигма аскета и харизматичних стараца. Они су у свакој генерацији пример

за друге монахе и исповедници вејујућих – потврда за све да Царство Божије није „награда на небу“ већ иманентна стварност и истинска могућност.

А покатастаза. Читава фраза – грч. ἀποκαταστάσεως πάντων – значи „обнова свих ствари“. Извор ове фразе, тј. то да ће све ствари и бића (укључујући и анђеле и демоне) на крају бити обновљена до јединства са Богом, је стих који се налази у 1. Кор. 15 – у којем стоји да ће Бог бити „све у свему“. Најпознатији заступник овог учења био је Ориген Александријски, премда се код Григорија Ниског читав век касније може наћи ехо Оригенових ставова по овом питању. Предлог да пакао не може бити већан сигурно може бити приписан одређеном оптимизму, чије је порекло у платонизму, да зло логично не може имати последњу реч за било које разумно биће. Иако је ово учење осуђено на Сабору у Цариграду (533. г.), било је потребно да Св. Максим Исповедник у свом делу написаном век касније покаже да истинско уважавање дубина човекове слободе захтева могућност вечног пакла. Страх од обнове овог учења се налазио у позадини првобитне реакције Источне Цркве на учење о чистилишту Латинске Цркве које је настало у 13. веку. „Очишћујући огањ“ Латинске Цркве је источним епископима на Сабору у Фиренци превише лично на Оригенов став да је пакао привремен. Иако је могуће на православан начин протумачити ово латинско учење, такође је могуће и да би то учење, засновано као што је било (јесте?) на идејама о казни и испуњењу очекивања, морало да прође кроз извесну еволуцију како би било у складу са православним учењима.

(Изворник: Michael Prokurat, Alexander Golitzin, Michael D. Peterson, *Historical Dictionary of the Orthodox Church, Religions, Philosophies, and Movements*, No. 9, Scarecrow Press, Inc., Lanham, Md., & London 1996.)

Превод са енглеског:
Маријана Петровић

Св. Апостоли Петар и Павле,
икона из манастира
Св. Катарине на Синају,
14. век (извор:
<http://www.ruicon.ru>)

АПОСТОЛСКИ ПОСТ

Григорије С. Дебољски

Распростирању и утемељењу Апостолског поста међу православним хришћанима допринело је устројавање, у Константинополу и у Риму, храмова у част првоврховних ап. Петра и Павла, као и освећење Храма Светих Апостола у Константинополу на сам дан празника 29. јуна

Од првог понедељка после Духова, тј. после недеље Свих Светих, почиње пост Апостолски, установљен пред празником Светих Апостола Петра и Павла који празнујемо 29. јуна, и Сабора свих Апостола – 30. јуна. Овај вишенедневни пост можемо назвати летњим. Пошто нам он долази после Педесетнице, у древности се због тога називао *постом Педесетнице*,^[1] а сада се назива чешће Петровим, или још правилније *Апостолским*. По силаску Светога Духа на Апостоле, пред празником у њихову част, Црква нас позива на пост имајући пред собом

пример самих Апостола који су, примивши Светог Духа у дан Педесетнице, постом и молитвом припремали себе за проповедање Евангелија целом свету, а постом и молитвом су пропраћали и рукополагање презвитера којима је, пак, у дужности било да наставе дела апостолског служења (Дап. 14, 23); по речима Св. Златоуста, Апостоли су свака постили.^[2] О црквеном установљавању поста у част светих Апостола говори се у *Апостолским установама*, где се каже: „После Педесетнице празнујте једну седмицу, а затим постите; правда изискује и да се раду-

јемо зарад примљених дарова од Бога, али и да постимо, после облачења у тело.“^[3] Дакле, почетак Петровог поста датира још из времена Апостола од када датира и само празновање Педесетнице и празника светих Апостола^[4] који, уствари, и утемељише Апостолски пост.

Распростирању и утемељењу Апостолског поста међу православним хришћанима допринео је устројавање, у Константинополу и у Риму, храмова у част првоврховних Ап. Петра и Павла, као и освећење Храма Светих Апостола у Константинополу на сам дан празника 29. јуна.

[5] Како је празновање Св. Апостола после ових догађаја било свечаније и торжественије, како на Истоку тако и на Западу, и са-ма духовна припрема побожних хришћана за овај празник – молитвом и постом – још више је утврђена у Православној Цркви. У крајњој линији, почев од IV века, сведочанства Отаца о Апостолском посту бивају чешћа. У том веку о њему говоре Св. Атанасије Велики, Св. Амвросије Милански, а у V веку, Лав Велики и Теодорит Кирски.[6] Свети Атанасије Велики, образложући императору Констанцију невоље које православни хришћани трпе од стране аријеваца, у својој апологетској речи каже: „Народ који је у недељу после Св. Педесетнице *ποστιο*, отишао је ради молитве на гробље...“. Св. Амвросије каже: „Господ је тако одредио да ми, учествовавши са Њим у страдању током Четрдесетнице, сада ликујемо у Његовом ваксирењу у Педесетници. У Педесетници не постимо зато што је у тим данима Господ живео са нама; не постимо јер је Он сам рекао: могу ли свати постити док је Женик са њима (Лк. 5, 34)? Због чега је потребно уздржавати тело од хране, када се душа храни присуством Господа? Не може постити онај који се наслажује присуством Господњим! Заједничарење са Христом јесте та потребна храна свакоме хришћанину. Дакле, током Педесетнице ми се хранимо Господом који се приближио и окренуо нама. После ових дана, пошто се Господ узнео на небо, ми опет постимо.“[7] „Црквени постови“ – каже Лав Велики – „тако су распоређени током године, да је за сваки период године постављен својеврstan закон уздржавања: у пролеће – пролећни пост у Четрдесетници; у лето – летњи пост Педесетнице...“ итд.[8] „Уз то, после периода празника Педесетнице“ – каже Лав Велики – „пост је нарочито потребан да

„Црквени постови“ – каже Лав Велики – „тако су распоређени током године, да је за сваки период године постављен својеврstan закон уздржавања: у пролеће – пролећни пост у Четрдесетници; у лето – летњи пост Педесетнице...“

бисмо подвигом поста очистили своје мисли и удостојили се при-мљених дарова Духа Светог.“[9] Исти Светитељ каже: „Љубљени, иза овог празновања које је Дух Свети осветио својим силаском, обично следије свенародни пост, благодатно установљен ради ис-целења душе и тела, и због тога је потребно да га проведемо са дужним страхопоштовањем. Јер ми не сумњамо да је после догађаја у коме се Апостоли испунише обећаном силом са висине, а Дух истине се уселио у срца њи-хова да би им међу осталим тај-нама небеског учења, по запо-вести Утешитељевој, било дато учење и о духовном уздржавању, како би наша срца, очистивши се постом, постала пријемчи-вија за примање благодатних дарова. Мада је Свемогући Господ свагда помагао ученицима Христовим, а началницима во-зникнуше Цркве управљају Бог Отац, Син и Дух Свети, ипак им није било лако да се са предсто-јећим насиљем гонитеља и звер-ским претњама нечастивих боре у ослабљеном телу; ово из разло-га, јер оно што наслажује спољ-ног нашег човека, то најлакше разрушава унутарњег, и обрунто: што тело више умртвљујемо, разумна душа се више чисти. Због тога су учитељи примером и праксом оних који просветише сву децу Цркве почетак војевања за Христа испунили св. постом да би, полазећи у војевање про-тив духовног разврата, имали пригодно оружје у посту, којим се умртвљују грешне пожуде, пошто нас наши невидиви про-тивници и бестелесни неприја-тељи не могу надвладати ако се не препустимо телесним похо-

тама. Иако нам прохтеви школе – нарочито у саблазни, ипак ће остати без сile и дејства када у нама не пронађу место са кога ће им бити лако да нас нападну. Али ко од нас, будући обучен у земно тело, ма живео и на нај-увишијем ступњу савршен-ства, може бити толико уверен у своје моћи да би себе могао сматрати ван опасности које нуди саблажњиво тело?! Нарав-но да божанска благодат своје светитеље чини победницима, али тиме не укида сами подвиг борбе. И то смо дужни сматрати за милосрђе нашег Проми-слитеља који, желећи да се ми услед колебљивости природе наше не погордимо извојеваном победом, никада не уклања од нас могућност и потребу подви-завања за нове победе. Из ових разлога је установљен неизме-њиви и спасоносни обичај да по-сле светих и радосних дана које празнујемо у част Господа, вак-срслог из мртвих и потом вазне-сеног на небеса, и после прима-ња дарова Духа Светог, проводи-мо поприште поста. Овај обичај треба усрдно чувати и ради тога да би у вама обитавали они дарови који су од Бога обзnaјени и сада саопштени Цркви. Пошто смо постали храм Духа Светог, и још више, будући смо напојени божанским водама, ми нисмо дужни покоравати се никаквим искушењима; нисмо дужни слу-жити никојим пороцима, да се благочестиви живот не би ни-чим нечастивим оскврнио. Уз помоћ и садејством Бога, ми сви можемо то достигнути са-мо ако, чистећи се молитвом и постом, будемо настојали да се ослободимо грешних нечистота

и произнесемо обилне плодове љубави.“[10]

„Из Апостолских правила која је Сам Бог надахнуо, првостојатељи Цркве, вољом Духа Светога, први установише праксу да сваки благочестиви подвиг треба одпочети постом. Они овако поставише из простог разлога што се Божије заповести могу правоваљано испунити само када је војска Христова, светим уздржањем, ограђена од свих грешних саблазни. Дакле, љубљени, ми смо дужни да се вежбамо у томе првенствено у ово време у које нам је заповеђен пост пошто прођоше педесет дана од воскрсења Христовог до силаска Духа Светога, а које празновање смо особито свечано провели. Овај пост је заповеђен из разлога да би нас очувао и предохранио од лакомислености, у коју врло лако можемо пасти због дуготрајног мрса и разрешења којима се наслаживасмо; уколико се њива нашег тела не обрађује непрестано, врло лако могу да произрасту трње и коров и да нам роди такав род који се не сабира у житнице, него се баца у огањ да се сажеже. Стога смо обавезни да са свом потребном пажњом чувамо и негујемо она семена која смо у наша срца примили од небеског Сејача и тако онемогућимо завидљивом непријатељу да некако упропасти оно што нам је Бог даровао, а у рају врлина да не изникне трње порока. Одгурнути такво зло можемо једино милостињом и постом.“[11]

„Уверени смо да је Сам Бог заповедио сва правила хришћанска и да су сви благочестиви обичаји Цркве потекли из предања Апостола и воље Духа Светога који и сада обитава у срцима верујућих поучавајући их познању и страхопоштовању. Тако ми верујемо да је Дух Свети, који је у изобиљу сишао у педесети дан по Пасхи, између осталог заповедио и то да по завршетку сада-

Трајање апостолског поста је различите дужине, све у зависности од тога колико рано или касно бива Пасха која се, пак, празнује у различите датуме месеца марта и априла.

шњег празновања постимо, како би нас посредством уздржавања научио трезвености, пошто је ситост била узрочник греха.“[12]

„Пост Апостола, установљен је у њихову част“ – каже бл. Симеон Солунски – „зато што смо се захваљујући њима удостојили примања неизрецивих добара, а управо су они примери и извршиоци поста, уздржања и послушности до смрти. Ово несвесно потврђују и сами Латини јер постом поштују Апостоле у данима посвећених њима; али ми, сагласно уредбама Апостола које је саставио Климент, после силаска Светога Духа мрсимо још једну седмицу, а потом следеће седмице постом поштујемо, предавше нам пост, Апостоле.“[13]

Трајање Апостолског поста је различите дужине, све у зависности од тога колико рано или касно бива Пасха која се, пак, празнује у различите датуме месеца марта и априла. Он свакда почиње по завршетку Триода (Цветног, прим. прев.), тј. последње недеље Педесетнице, а завршава се 28. јуна, уколико празник Св. Ап. Петра и Павла није у среду или петак. Најдуже трајање поста јесте шест седмица, а најкраће – седмицу и један дан. Овако различито време трајања поста Црква чува од најдревнијих времена. На овакву различитост указује се и у Апостолским установама, када се каже: „После Педесетнице празнујте једну седмицу, а после ње једну (седмицу) постите.“[14] Теодор Валсамон, патр. антиохијски (XII в.), каже: „седам и више дана до празника Петра и Павла сви верни, тј. мирјани и монаси, дужни су да посте, а који не посте нека

буду одлучени од заједнице православних хришћана.“[15]

Међутим, подвиг поста Св. Апостола много је блажи од поста Четрдесетнице: у време Апостолског поста устав Цркве прописује у три дана седмице – понедељком, средом и петком – уздржавање од рибе, вина и уља, заповедајући у девети час, после вечерња, сухоједеније; у остале дане уздржавање само од рибе. У дане спомена на неког од великих светитеља, или у данима храмовне славе који се десе током поста Св. Апостола, као и у суботне и недељне дане током поста, разрешава се и на рибу.[16]

Напомене:

1. Serm. Leonis. Magn. LXXIV, LXXVI, etc.
2. У LVII беседи на Матеја.
3. Constit. Apostol. lib. V, cap. 19.
4. Види *Дани богослужења*, књига I.
5. Јевсевије, о животу Константина Великог, књ. IV гл. 38.
6. Књига 2, гл. 14.
7. Sermo LXI
8. Sermo XVIII.
9. Sermo LXXVI.
10. Sermo LXXIV.
11. Sermo IV de jejunio Pentecost.
12. Папе Лава Римског, Sermo 2 de jejunio Pentecost.
13. Одговори на питања
14. Lib. V, cap19.
15. Epistola ad Antiochenos de jejuniiis.
16. Црквени устав, гл. 31. Тамо, пак, 14. дан новембра.

Изворник: Григорије С. Дебольски, *Дани богослужења (књига о посту)* – Православне Саборне Источне Цркве, Библиотека „Богољубље“, превео са руског Презвитељ Миливој Р. Мијатов, Сомбор 1996.

Евагрије Понтијски

Поуке (избор – трећи део)

– наставак из претходног броја –

Превео са старојримској Лазар Нешић

Евагријево дело показује како његове поуке нису случајно нашле своје место у збиркама *Изрека о паца*, те оправдава што је у дадесетом веку – од стране пажљивих и посвећених читалаца – називан „философом пустине“ и „дубоким психологом“. На странама које следе дајемо скроман избор из овог неисцрпног опуса.

Yм онога који пости је по-
пут сјајне звезде на чистом
ноћном небу. (*Осам љомисли*, 1, 15)

Уздржање рађа целомудреност,
а пројдрљивост је мајка похоч-
тљивости. (*Осам љомисли*, 2, 1)

Онај који воли тиховање заувек
остаје нерањен непријатељским
стрелама; онај који се меша са
гомилом прима непрестане уда-
рце. (*Осам љомисли*, 3, 5)

Сребролубље је корен свих
зала. Онај који жели да сасече
страсти, треба да сасече њихов
корен. (*Осам љомисли*, 3, 1)

Сребролубиви монах ради
веома напорно; несребролуби-
ви проводи време у молитвама
и читањима. (*Осам љомисли*,
3, 12)

Смирени ум је станиште Свете
Тројице. (*Осам љомисли*, 4, 17)

Онај који воли Господа биће
слободан од туге, пошто пуно-
ћа љубави изгони сваку тугу. (*Осам љомисли*, 5, 24)

Подношење је лек за чамоти-
њу, скупа са пажљивим изврша-
вањем свих послова и страхом
Божијим. (*Осам љомисли*, 6, 17)

Таштина ти предлаже да се мо-
лиш на улицама, док се онај у
борби против ње моли у својој
сobi. (*Осам љомисли*, 7, 12)

Као што је труло воће беско-
рисно за ратара, тако је и врлина
гордог человека бескорисна пред
Богом. (*Осам љомисли*, 8, 8)

Самопознање је почетак спасе-
ња. (*Појлавља и поуке*, 1)

Свештеника красе разбори-
ност, живљење и племениност.
(*Појлавља и поуке*, 8)

Подучавај врлину у речима,
али је објављују у делима. (*Појла-
вља и поуке*, 11)

Странац је онај ком су све ства-
ри у свету стране. (*Појлавља и
поуке*, 14)

Вино оснажује тело, а реч Бо-
жија оснажује душу. (*Појлавља и
поуке*, 17)

Покушавајући да угодиш све-
тини, постаћеш и сам попут све-
тине. (*Појлавља и поуке*, 19)

Ако желиш да познаш Бога, по-
знај најпре себе самог. (*Духовне
изреке*, 2)

Беспрекоран човек је храм Бо-
жији. (*Духовне изреке*, 9)

Будеш ли волео оно што не тре-
ба, нећеш волети оно што треба.
(*Духовне изреке*, 21)

Ужасно је постати роб плот-
ским страстима. (*Изреке*, 6)

Ако желиш да будеш радостан,
буди ревностан у угађању Богу.
(*Изреке*, 7)

Целомудreno срце је небо са-
гледавања. (*Изреке*, 9)

Смирење душе је неуништиво
оружје. (*Изреке*, 15)

Исус Христос је дрво живо-
та; прибегавај Њему као што
треба и нећеш умрети довека.
(*Изреке*, 17) ➔

Чини добро истински сиромашним људима и хранићеш се Христом. (Изреке, 18)

Истината снага – јести Тело Христово. (Изреке, 19)

Јер зна Господ ју је праведних (Пс. 1, 6). Бог гледа само на доброг человека, никада на злог; јер зао човек је недостојан Његовог познања. (Схолије на Књију Псалама)

Прихваташи се васијашавања, га се не разијеви Господ (Пс. 2, 12). Васпитавање је обуздавање страсти до ког се, по природи, долази путем делања. Јер, делање је духовно учење које очишћује острашћени део душе. (Схолије на Књију Псалама)

Господе, што се умножише они који ми наносе бол? (Пс. 3, 2). Они који напредују стичу многе који им наносе бол. (Схолије на Књију Псалама)

Принесиши Боту жртву правде и уздајши се у Господа (Пс. 4, 6). Жртва правде је бестрашће логосне душе које она приноси Богу; а нада је жарко ишчекивање истинитог познања. (Схолије на Књију Псалама)

Господе, благовољењем као штиштом крунишао си нас (Пс. 5, 13). Тако стоје ствари са познањем Бога: ако одбија непријатеље, онда је шtit благовољења; ако завлада над неком од страсти, онда се назива круном. Познање, пак, Бога је двоструко: у делању и у сагледавању. Делање припада штиту благовољења, а сагледавање круни. Овај поредак је очуван, пошто пре круне долази шtit, као што пре сагледавања долази делање. (Схолије на Књију Псалама)

Јер нема ко би нас у смрти смињао, и у Агу ко ће Те славити? (Пс. 6, 6). Не пребива у смрти онај који се сећа Бога и Његових

речи: *Ја сам живош!* (Схолије на Књију Псалама)

И у овоме припреми оруђа смрти (Пс. 7, 14). Оруђа смрти су нечисте помисли. (Схолије на Књију Псалама)

Из уста деце и одојчади начинио си себи хвалу (Пс. 8, 3). Ово се тиче оних који су, по Богу, постали деца у погледу греха. (Схолије на Књију Псалама)

Псалмојије Господу који обитава на Сиону (Пс. 9, 12). Псалмоје онај који има Христа у себи самом. (Схолије на Књију Псалама)

Јер, ево, трешници затећишу лук, припремиши стреле у тоболицу, да устрире у мраку праве срцем (Пс. 10, 2). Лук су нечисте помисли. Стрела је острашћена помисао. Тоболац је најгора навика, испуњена нечистим помислима. Мрак је незнање душе. (Схолије на Књију Псалама)

Просвећли оче моје да не застаним на смрти (Пс. 12, 4). Распламсај у себи светлост познања Бога. (Схолије на Књију Псалама)

Припремио си прега мном трапезу, насыроши непријатеља мојих (Пс. 22, 5). Најпре, попут пастира, Христос напаса овце; али сада, као пријатељ, Он позива своје пријатеље на трпезу. Јер страх Божији рађа слугу, а познање тајни рађа пријатеља. (Схолије на Књију Псалама)

Пуштеве Твоје, Господе, покажи ми и стазама Твојим научи ме (Пс. 24, 4). Онај који жели да спозна путеве Господа мора постати стрпљив.

Испиташ ме, Господе, и окушај ме; прешоши бубреје моје и срце моје (25, 12). Као што је срце симбол разумног дела душе, тако су бубрези симбол страстног, тј. раздражајног и желатељ-

ног дела душе. (Схолије на Књију Псалама)

Славите Господа на харфи, са исалтиром десетоструним исалмојије Њему (32, 3). Харфа је делатна душа покретана заповестима Христовим. Псалтир је очишћени ум, покретан духовним познањем. (Схолије на Књију Псалама)

Овај ништи заваћи и Господ ћа услиша (Пс. 33, 6). Господ не слуша све оне који вапе, већ само оне који вапе за познањем Бога. (Схолије на Књију Псалама)

Ти избављаш сиромаха из руке јачих од њеја (Пс. 34, 10). Из овога сазнајемо да без Господа нисмо довољни снажни борити се сами против својих непријатеља. Јер они су јачи од нас. (Схолије на Књију Псалама)

Господе, прег Тобом је сва жеља моја (Пс. 37, 10). Ово је природни покрет желатељног дела душе код человека који жуди за Богом. (Схолије на Књију Псалама)

Жедна је душа моја за Ботом Живим; кад ћу доћи и јавити се лицу Божијем? (Пс. 41, 3) Ако анђели непрестано гледају лице Божије, зар Давид не жуди да постане анђео и гледа лице Божије? (Схолије на Књију Псалама)

Пошаљи светлосиј Твоју и истичују Твоју; оне ме упутише и одвешоше на тору светују Твоју и у насеља Твоја (Пс. 42, 3). Света гора је Христос Божији: Његова насеља су свете силе у којима Он пребива. (Схолије на Књију Псалама)

Речни токови веселе траг Божији (Пс. 45, 5). Град Божији је, или Његова Црква, или логосна душа. Речним токовима називамо дарове Духа Светога. (Схолије на Књију Псалама)

Ако јочинеши усред наслеђа земље обећане, бићеше као крила

јолубице њосређењена, и јлећа њена у сјајности злаша (Пс. 67, 14). Наслеђе и крила су Стари и Нови Завет; или делање и сагледавање; или познање телесних и бестелесних бића; или познање Бога и Христа ког је Он послао. (Схолије на Књију Псалама)

Боже мој, избави ме из руке прешника, из руке безаконика и неправедноћи (Пс. 70, 4). Сатана је назван грешником, безакоником и неправедним: грешником због своје најгоре навике; безакоником због непослушности према природном закону; и неправедним због његовог окретања од познања Бога. (Схолије на Књију Псалама)

Јер се распали срце моје и бубрези се моји изменеши (Пс. 72, 21). Под срцем псалмопојац указује на разумни део душе, а под бубрезима на страстивни део душе који је састављен од желатељног и раздражајног дела. (Схолије на Књију Псалама)

Сећах се Богоа, и обрадовах се (Пс. 76, 4). Ништа толико не весели душу као сећање на Бога. (Схолије на Књију Псалама)

Не баџи човека у понижење (Пс. 89, 3). Понекад је човек бачен у понижење када га Бог напушта због његових грехова. (Схолије на Књију Псалама)

Уђиште на врати Његова у хваљењу (Пс. 99, 4). Врлине су врата мудрости, јер кроз њих улазимо у царство небеско. (Схолије на Књију Псалама)

Да истребим из трага Господњег све који чине безакоње (Пс. 100, 8). Овде град Господњи јесте човекова сопствена душа у којој је он умртвио све безаконе помисли. (Схолије на Књију Псалама)

Ти си заповедио заповести Твоје да се чувају веома (Пс. 118, 4). Онај који не греши у своме уму

чврсто чува заповести Божије. (Схолије на Књију Псалама)

Задрема душа моја од чамотиње, ушврди ме у речима Твојим (Пс. 118, 28). Чамотиња је дуготрајно и истовремено деловање раздражљивости и жеље: прво испољава гнев пред оним што је присутно, а друго приказује жудњу за оним што је недоступно. Чамотиња је поспаност разумне душе, порицање врлина и познања Бога; она је замрlost разумне душе и вољно одвајање од истинског живота. (Схолије на Књију Псалама)

Ако Господ не сазида дом, узайду га труде зидари; ако Господ не сачува траг, узайду га цувар (Пс. 126, 1). Уколико је душа као кућа, она има у себи Христа попут кућепазитеља; уколико постане град, она има у себи Христа попут устоличеног цара; уколико постане храм, она има у себи Христа попут Бога. Јер, путем делања душа задобија Христа као кућепазитеља; путем природног сагледавања као цара; а путем теологије као Бога. (Схолије на Књију Псалама)

Јер ја љознах да је велик Господ (Пс. 134, 5). Знање је корисно за сагледавање величанствености Божије. (Схолије на Књију Псалама)

Јер је узвишен Господ, и на смирене љојледа, и оне узвишене издалека љознаје (Пс. 137, 6). Господ гледа на смирене путем врлина; а оне узвишене у уму познаје путем мудрости. Јер ово гледање и познање тиче се оних у којима Господ пребива; Он не пребива у онима које не гледа и не познаје; и ово је савршено потврђено у свим књигама Светог Писма. (Схолије на Књију Псалама)

И у књију Твоју сви ће бити уписаны (Пс. 138, 16). Књига Божија је сагледавање телесних и бестелесних бића у којој очишћени ум бива уписан путем познања.

Јер у овој су књизи исписани логоси Божијих промисли и суда; путем ове књиге Бог се спознаје као Творац и Мудар, те као Промислитљ и Судија; као Творац путем ствари које су дошли из небића у биће; као Мудар преко Његових скривених логоса; као Промислитљ путем онога што нам је пружено за стицање врлине и познања; као Судија преко разноврсности тела логосних бића и многоврсних светова, те векова које они садрже. (Схолије на Књију Псалама)

Који смилише неправду у срцу, вас дан сире мају рашове (Пс. 139, 3). Путем помисли демони се распоређују за борбу, понекад покрећући гнев, а понекад истовремено раздражљивост и жељу, тиме образујући помисао коју зовемо сложеном. Међутим, ово се дешива само за време чамотиње, док у случају других помисли једна следује за другом у временским размацима. Никакве помисли не следују иза помисли чамотиње тога дана, најпре зато што она непрекидно траје неко време, а затим зато што у себи садржи готове све друге помисли. (Схолије на Књију Псалама)

Велики је Господ и хваљен веома и величанству Његовом нема краја (144, 3). Сагледавање свега постојећег је ограничено; само је сагледавање блажене Свете Тројице безграницно. (Схолије на Књију Псалама)

Који ћаложи мир на транице швоје (Пс. 147, 3). Границама мира назива се бестрашће душе. (Схолије на Књију Псалама)

Хвалиште Га уз жице и ортуље (Пс. 150, 4). Жице су складна заједница. Оргуље су Црква Божија састављена од делатеља и сагледаватеља. (Схолије на Књију Псалама)

— наставиће се —

Из бурне прошлости

Извор:<http://www.czpm.org>

Епископ шабачки Мелентије Никшић-Симеоновић (1780–1816)

*Миле Станић,
Архив Српске академије наука и уметности*

Прошло је 200 година од насиљне смрти
Епископа шабачког Мелентија Никшића-Симеоновића

Мелентије Никшић-Симеоновић рођен је у селу Брезава 28. фебруара 1780. године. Био је синовац Архимандрита Василија Радосављевића, старешине манастира Студеница. Одрастао је и одгајан је у манастирском братству где је добио прво образовање. Као је био у манастиру и посвећен духовном животу, стриц га је постригао 1796. године, а рашко-призренски Митрополит Јанићије закалуђерио га је следеће године и у јеромонаха произвео 1800. године. Био је синђел од 1806. и протосинђел до 1809, када га је београдски Митрополит Леонтије поставио за архимандрита у периоду од 25. априла до 15. августа. Децембра 1815. Цариградска Патријаршија посветила га је за епископа шабачког, иако је кнез Милош 20. октобра те године тражио од Патријаршије да Архимандрита Мелентија Никшића постави за београдског митрополита.

Својом вредноћом и умешношћу истакао се у манастирском братству, па је постао помоћник Архимандрита Василија и заступао га је у старешинским пословима.

Када је подигнут Први српски устанак, припремао је народ за устанак у Старом Влаху и Новопазарској нахији по Карађорђевим инструкцијама. С попом Филипом из Горње Брезаве био је вођа Старог Влаха и марта 1806. придружио се Радичу Петровићу и Танаску Рајићу на дизању устанка. После пораза код Дежеве отишао је Мелентије у Тополу да тражи помоћ од Карађорђа. По повратку из Тополе срео је манастирско братство, које је побегло из Студенице пре но што су је Турци опљачкали и запалили, у планини Демерону. Ту су имали саветовање и он им је предложио да иду у манастир Враћевшицу. Учествовао је у ослобођењу Београда и 30. децембра 1806. одржао је и беседу. У њој је ука-

зао на претходне српске неслоге које су народ довеле до ропства и позвао је Србе на слогу, међусобну љубав, јунаштво, да слушају вожда и извршавају његове заповести тачно, па ће тада у слободи управљати својим имањима, подизати и уређивати манастире, цркве, школе и друге задужбине.

У манастиру Враћевшици 1810. Мелентије је изабран за старешину студеничког и враћевничког братства, а митрополит га је потврдио 21. априла те године и тиме су та братства сједињена у једно.

Од тада је живље учествовао у важнијим политичким и државним пословима. Ишао је у Русију септембра 1811. и био је примљен код цара Александра I. Том приликом, у износу од 2.932 рубље, дата му је помоћ за студеничко братство, а која није примана 53 године. Уз то је из царевог кабинета добио и 2.000 рубала, доста црквених ствари и Студеничко јеванђеље. Тада је успешно завр-

шио важну политичку мисију, а то је да је отклонио обуставе сталне руске субвенције и да Срби о свим народним потребама могу непосредно општити са царем. Највероватније је да је тада био и одликован од руског цара, како се наводи у неким подацима.

После пропасти Првог српског устанка био је у емиграцији. С братством манастира Студенице и моштима Стефана Првовенчаног прешао је 21. IX 1813. у Хабзбуршку монархију и стигао у Земун. Тражио је с братством да борави у манастиру Фенек како би, због близине границе, лакше одржавао везе са Србима у Београдском пашалуку, па им је тај манастир и одређен. У Фенек је дошао почетком новембра 1813. и са осталим избеглим монасима – калуђерима примљен је у манастирско братство. Тада је именован одбор који се старао о економским и финансијским пословима, а Мелентије је постављен за манастирског управника захваљујући Митрополиту Стратимировићу и бринуо је о манастиру. Избегли монаси у почетку су лепо живели с фенечким калуђерима. Временом је дошло до сукоба међу њима, али и између самих избеглих монаха, што није предмет ове приче и о томе нећемо говорити. У то време манастир Фенек је постао средиште рада српских емиграната око Архимандрита Мелентија. Основан је и тајни одбор у којем су, поред њега, били protа Матеја Ненадовић, protа Смиљанић, војводе Петар Николајевић Молер, Pavле Цукић, Стојан Чупић, Максим Крстић. Одбор је крајем априла 1814. обавестио старешине у Србији о поразу Наполеона и уласку руског цара Александра у Париз. Поводом те веома важне вести састале су се старешине у Србији (архимандрит манастира Благовештења Глигорије Радојићић, војводе Милош Обреновић, Лазар Мутап, Филип Петровић и кнез Крагујевачке нахије Марко) и одлучиле да упуне молбу руском цару да спаси српски народ.

Молба је достављена одбору и уз потписе чланова одбора поверила је Архимандриту Мелентију да је однесе руском цару Александру I. Примио се дужност, кренуо у Русију и у Сибињу сазнао да руски цар из Француске неће ићи у Русију него у Беч. Он је дошао у Беч маја 1814, али је долазак цара био одложен, па је молбу предао пуковнику Стевану Живковићу да је он поднесе цару. Сам је остао у Бадену и агитовао, обраћао се виђеним Русима и молио их за њихову подпору код цара у корист Срба. Био је у сталној вези са Димитријем Давидовићем и Димитријем Фрушићем, који је тражио да Никшић дође у Беч, и преговарао шта би се и како имало да ради за Србију на конгресу. С протом Матејом и пуковником Живковићем био је један од главних представника тежњи српског народа и посредник код европских монарха, државника и дипломатама који су припремали Бечки конгрес. Архимандрит Мелентије је у представци упућеној руском цару Александру I молио да конгрес европских сила у Бечу Србији да аутономни статус Подунавских кнежевина, „уколико цару околности не би дозволиле да Србију припоји Русији силом оружја“. Крајем јуна вратио се у Фенек. Бојао се да аустријске власти, које су пратиле све српске кораке и активности, не открију рад у важним мисијама. Зато је Мелентије изјавио да му послови не допуштају да иде у Русију као посланик, иако су то желели сви Карађорђеви непријатељи да он, као највећи Карађорђев противник оде, па је отишао protа Матеја. Сукоб између Карађорђа и Мелентија вероватно је настao када је Карађорђе пред прелазак у Аустрију, без писмене потврде, дао Мелентију 4.000 дуката, које он није хтео да врати и порицао је да је било шта примио, па је Карађорђе говорио да је Мелентије аустријски агент. Из Фенека је од делегата у Бечу (protа M. Ненадовић, С. Живковић, Д. Фрушић и Д. Давидовић)

тражио средином јануара 1815. одлучан одговор о резултату њихове мисије, а Милошу Обреновићу препоручивао је стрпљење и стишавање народа. Био је с Павлом Цукићем и протом Матејом у избеглиштву главни агитатор за ново ослобођење Србије. Аустријске власти су то знале и мотриле су на Мелентијев рад, а он је и поред тога, предвиђајући да ће доћи до устанка, од почетка 1815. налазио у Срему трговце и пријатеље који су припремали барут и олово.

Када је почeo Други српски устанак, Дворски војни савет наредио је 25. маја 1815. да се Мелентије с калуђерима из Фенека премести у други манастир, даље од границе. Мелентије је пристао да иде у манастир Бођин, па је одустао и изјавио да жели да се врати у отаџбину. Око повратка у Србију водио је и разговоре са старешинама. Да би се вратио поставио је услове да по повратку студенички монаси изаберу за живот који хоће манастир, као и да се он оправља и одржава о трошку народне власти, а монаси да купе милостињу без дозволе световне власти и да се владика бира из студеничког братства. Овим последњим захтевом Мелентије је истакао идеју да Српска Црква буде национална, да виша црквена власт буде из народа, тј. да митрополити и владике буду Срби, а не Грци. Крајем јуна прешао је у Србију, а Студеничани су напустили Фенек, нису хтели у Бођин и сместили су се у Беочину. Уз то Аустрија је будно пратила српску побуну и имала је своје обавештајце у непосредној Карађорђевој близини. Међу њима су били веома утицајни људи. Вођство устанка радило је на томе да из њега истисне Карађорђа. Да би предупредили његов долазак у Србију, већа група старешина и Архимандрит Мелентије јуна и августа 1815. послали су депутацију и поднели петицију руском цару Александру I, којима су молили да се Карађорђу онемогући повратак у Србију.

Мелентије је од септембра 1815. вођа друге српске депутације у Цариграду да, поред осталог, моли Порту да за београдског везира постави Марашли Али пашу, али и да подиже углед Милоша Обреновића. За подизање Милошевог угледа он није био и на томе није радио. Да би извршио неку врсту притиска на Порту, Милош је наредио да се депутација врати из Цариграда, па је 2. фебруара 1816. Мелентије дошао у Србију.

По повратку је као Епископ шабачки учествовао у сређивању црквених прилика у Србији доношењем Уредбе за свештенство, коју је потписао с кнезом Милошем и Архимандритом враћевшничким Мелентијем Павловићем. Њоме су одређена народна давања владикама и свештеницима.

Под утицајем кнезова, Милоша и Епископа Мелентија, Марашли Али паша је прихватио њихову жељу и наредио да се на Калемегдану удави Петар Молер.

Био је љубитељ и мецена српске књиге. Подстрекао је Вићентија Ракића да продужи спев о Стевану Првовенчаном и дао новац за штампање књиге, као и за *Ойис манастира Хиландара*, од неког хиландарског калуђера, штампан у Будиму 1814. У Бечу се упознао с Вуком Каракићем и за књигу *Писменица сербској језику, по говору простоја народа* написана био је мецена, а Вук ју је Мелентију и посветио. Дописивао се с Митрополитом Стратимировићем, Карађорђем, Милошем Обреновићем, протом Матејом Ненадовићем, Димитријем Фрушићем, Италинским, Каподистријом.

Истицано је да је Владика Мелентије Никишић-Симеоновић био даровит, богат, охол, углађен, господских манира, издавајо се од својих савременика, немирног духа и да је имао политичке претензије.

По некима радио је о глави кнезу Милошу који је то сазнао. Тада је он послao Марка Штитарца, Вула Глигоријевића и Петра Лазаревића (Цукића) да у путу убију Мелентија, али је он прошао заседу. Штитарац је дошао за њим у Шабац и ноћи 16. јуна 1816. убио у владичанском двору њега и још два младића, Милету Николића и Миту Зубанова. Када је дело извршено „узимали су, у владичину двору, ко је што миловао“.

Владика Мелентије је тада имао 36 година и сахрањен је у шабачкој цркви. Каснији шабачки Владика Јанићије Нешковић, Мелентијев рођак, је у цркви узидao плочу са записом у којем је наведено да је Мелентије био владика ужички,rudничко-ваљевски, пожешки и архиепископ шабачки.

У сусрет празнику

Преподобни Петар Коришки

Родом из села Корише, више манастира Светог Марка код Призрена (по другом пак предању из једног села код Пећи). Као младић орао на једном ћоравом волу. Био је необично кротак и безгневан. Са својом сестром Јеленом удаљио се рано на подвиг.

Подвизавао се врло тврдо и истрајно. У тешкој борби с демонским искушењима показао се победоносан. Око њега сабрало се мноштво монаха, и он им је био наставник. Бежећи од славе људске, он се неко време склонио у Црну Ријеку, где се доцније подвизавао Свети Јанићије Девички. У старости упокојио се у својој пештери у Кориши. Оне ноћи када се он упокојио, видела се светлост од много свећа у његовој пећини и чуло се ангелско појање. Овај дивни светитељ живео је вероватно у XIII веку. Над његовим чудотворним моштима цар Душан је подигао цркву, која је била метохом хиландарским. У новије време остатак моштију Светог Петра пренет је тајно у Црну Ријеку, где и данас почива.

Извор: ciih.srpska.com

У Епархији браничевској

Освећена обновљена испосница Св. Зосима и канонизован Св. Јаков

У недељу Св. Отаца Првог ватиканског сабора у манастиру Туман код Голупца била је торжествена прослава. Уз присуство око 12.000 људи пресвучене су мошти Св. Зосима и служена је Св. Архијерејска Литургија. Литургијским сабрањем началствовао је Архиепископ милатовско-кошички Георгије, уз саслужење домаћина, Епископа браничевског Игњатија и Епископа тимочког Илариона. Саслуживали су клирици готово свих епархија СПЦ.

У току Свете Литургије у манастирску цркву је свечано унета икона Св. Јакова Туманског, исповедника вере, ученика Св. Вл. Николаја.

Након богослужења, ношен рукама хиљада људи Св. Зосим је пренет у своју древну испосницу где му је верни народ до касних сати притицаша.

Истовремено су у манастирској цркви несагледиве колоне људи до дубоко у ноћ стрпљиво прилазиле моштима новопрослављеног Св. Оца Јакова

и чудотворној икони Пресвете Богородице.

Доживевши благодатну радост празничног сабрања, верни народ је са љубављу посведочио и уједно описао догађај следећим речима: „Постаде и осталде манастир Туман Ђердапски Острог.“ У данима након освећења забележено је око 30 случајева чудесних исцељења, која су се тога дана, на молитве светитеља доделила у манастиру Туман.

Текст и фотографије: Манастир Туман
<http://manastirtumane.org>

Страдање СПЦ у 20. веку

Страдање Епархије бококоторско-дубровачке у Првом светском рату

Милош Машићевић

Одговарајући на распис Св. Синода, Епископ бококоторско-дубровачки Кирил доставља опсежан реферат о страдању манастира и цркава поверене му Епархије

Српска држава је у Првом светском рату претрпела огромне губитке како у популацији, тако и у материјалним добрима, културним и сакралним објектима. Према званичним подацима изнесеним на мировној конференцији у Версају 1919. године, Србија је у Великом рату изгубила 1.247.435 људи (тачно 28% становника), практично трећину своје популације. На ову мрачну цифру треба додати и око чак пола милиона оних који су остали инвалиди, неспособних за самосталан живот и привређивање. Наравно, ова страдања нису заобишла ни Српску Цркву. Цркве и манастири су чак били и прва места која су претрпела пљачке, рушења, паљења и обест разуларене војске Централних сила – припадника „братских“ хришћанских народа.

Суочивши се са ненадокнадивим губицима, у ситуацији да из пепела мора обновљати своје духовне објекте, Свети Архијерејски Синод издао је распис под бројем Син. бр. 712 од 12/25. априла 1923. године, којим наређује: „У току последњег рата и наше народне борбе за ослобођење и уједињење не мање од других приватних лица, друштава и корпорација, оштећене су и наше цркве и манастири. Стога је била дужност старешина манастира и парохијског свештенства да у своје време, а према постојећим прописима, дотичним властима поднесу пријаве о ратној одштети

према којима су судови за ратну одштету доносили своје пресуде.“ Мировним уговорима у Версају, Сен Жерману, Тријанону и Нејију потписаним са земљама чланицама бивших Централних сила, одређен је начин исплате ратних репарација у новцу и натури, као и повраћај украдених и отуђених предмета. Србији, односно будућој Краљевини СХС, припало је око 5% ратне одштете.

Епископ бококоторско-дубровачки
Кирил Митровић (1867–1931)

Одговарајући на распис Светог Архијерејског Синода, Епископ бококоторско-дубровачки Кирил Митровић доставља опсежан реферат о страдању манастира и цркава поверене му Епархије, али и о проблемима са исплатом ратне репарације, с обзиром да се тадашња Епархија простирала

и на територије које су пре уједињења припадале Аустроугарској монархији.

„Св. Синоду Српске Православне Цркве, Београд

У вези Синодалног расписа од 12–25. тек. год. бр. 712 имам част Св. Синоду доставити следеће:

Читава Бока-которска, која саставља моју Епархију, као погранични крај, била је за вријеме посљедњег свјетског рата војничким логором и поприштем, на којем су вођење ратне операције и почињене огромне штете не само појединцима, него и нашим највећим светињама – црквама и манастирима. Многе цркве у Епархији биле су знатно оштећене, а на оним мјестима, где је топништво било у акцији, многе су и до темеља порушене. Читав манастир ‘Роджества Богородице’ у Ластви био је крајем 1915. године при узмаку црногорске војске у Грбљу, до темеља порушен и изгорен.

За вријеме бивше Аустро-Угарске војне окупационе управе у Црној Гори, Аустро-Угарски Гувернаман на Цетињу без питања и обзнате црквене власти дао је посекидати са православних цркава ове Епархије у општинама будванској, паштровској, спичанској и грбаљској 90 звона у тежини од 8.850 килограма и иста однијети без да се за то дала икаква накнада, док по наредби Аустро-Угарске војне команде у Мостару реквирирано је и са осталих цркава ове Епархије 185 звона у

Манастир Савина

тежини од 16.363 килограма, за које је бивша војна каса у Бечу одлуком од 17. јула 1918. године, бр. 65.002 исплатила само на име одштете суму од 65.452 круне, и то рачунајући само 4 круне по једном килограму.

Да би Св. Синод имао пред очима, што је све подручна ми Конзисторија у своје вријеме предузимала, да се почињене штетне надокнаде, сматрам својом дужности напоменути, да се у томе погледу није ништа пропустило, него напротив све се могуће до данас чинило, али на жалост без икаквог резултата.

Тако: – конзисторијским актом од 27. децембра 1918. године бр. 711; – од 19. јануара 1919. год. бр 8, и од 22. јануара исте године бр. 20, извјештена је у детаљима Земаљска Влада за Далмацију у Сплиту о оштећеним црквама и порушеном манастиру 'Роджества Богородице' у Ластви и затражена за то одштета у износу од 158.000 круна. Пријављен је такођер цитираним актима и број реквирираних звона у Епархији те је у исто вријеме за оних 90 звона за које није била дата никаква накнада, на име одштете затражена сума од 442.500 круна, док за осталих 185 звона, за која је исплаћена накнада од 4 круне по једном килограму, затражена је на име одштете разлика у суми од 752.698 круна. Цијене су расчунате 50 круна по 1 килограму према ондашњој валути.

Поводом отписа Министарства Иностраних Дјела Краљевине СХС од 28. октобра 1919. год. бр. 12.570 све је ово поново достављено актом Консисторије од 7. децембра 1919. год. бр. 785. Покрајинском Конзерваторијалном Уреду за Далмацију у Сплиту.

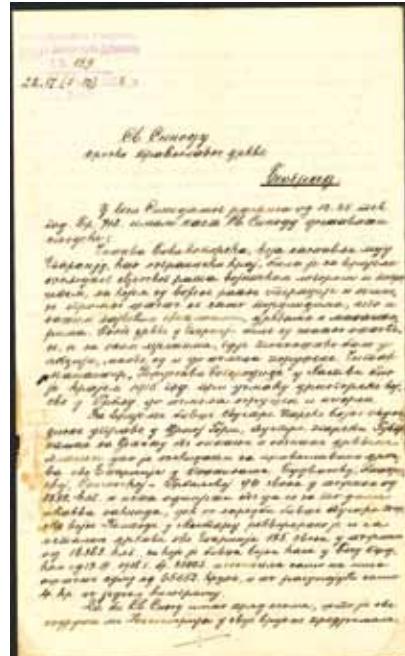
Све наведене пријаве и потраживања од стране подручне ми Консисторије, нијесу имала на жалост никаквог успијеха нити се од стране власти што предузимало, да се установе штете и одреди висина накнаде.

Закон, који је у своје вријеме донешен у сврху организовања судова за ратну одштету, протезао се сам на крајеве Србије и Црне Горе, а не и на крајеве бивше Аустро-Угарске монархије, те је према томе и рад ових судова и Србији и Црној Гори већ одавно завршен и донешене су односне пресуде.

У Службеним новинама од 25. јуна текуће године, бр. 141, публикован је закон који се односи на пограничне крајеве на територији крајеве бивше Аустро-Угарске монархије, на којима су вођене ратне операције. Према прописима овог закона биће упуствљени судови за ратне одштете у Сарајеву, Мостару и Дубровнику, који ће у своје вријеме започети свој рад по овој ствари.

Постарао сам се да о овоме извијестимо подручно парохијско свештенство, манастирске управе и црквена туторства, како би се на вријеме надлежним судо-

Епископ бококоторско-дубровачки Кирил Митровић (1867–1931) рођен је у Будви, где је завршио основну школу. Након Гимназије у Котору, богословско образовање стиче у Задарској богословији. Богословски факултет уписује у Черновицама. Након свршених студија, постаје наставник Богословије у Задру. У монашки чин увео га је Бококоторски епископ Герасим Петрановић (1892. године), а 1906. бива постављен за настојатеља манастира Острог. 1908. указом краља Николе устоличен је за Епископа захумско-рашког. Након Првог светског рата, у новоформираној држави постаје Епископ бококоторско-дубровачки 7. новембра 1920. године. Умро је у Котору 1931. и сахрањен је у манастиру Савини.

Права страна реферата Епископа Кирила

вима поднијеле пријаве и потраживања за почињене штете.

Када сви судови буду готови са радом и донијели по предмету своје пресуде, имаћу онда част исте у препису доставити Св. Синоду са тачним списковима свих оних предмета, који би се на име одштете могли добити.

Св. Синоду одани, Еп. Кирил“

Велики рат

Они уопште ништа немају

Албертини ће, између осталог, о Србији, која је у првој години рата изгубила 163.557 људи сличковито и једноставно рећи: „Србима све недостаје! Немају муниције, артиљерије, ни пушака. Они уопште ништа немају.“

Луји Албертини, италијански новинар и публициста, противник фашизма, у последњим годинама свог живота се посветио изради свеобухватне студије у три тома посвећене детаљним анализама узрока избијања Првог светског рата. Његово дело *Порекло рата 1914. године* (*Le Origine della Guerra del 1914*), и данас се сматра једним од највећих меродавних, свеобухватних и документованих историјских радова посвећених овој теми. Албертини ће, између осталог, на странама тог капиталног рада, о Србији, која је у првој години рата изгубила 163.557 људи сличковито и једноставно рећи: „Србима све недостаје! Немају муниције, артиљерије, ни пушака. Они уопште ништа немају.“ Била је то година „догађања“ Цера,

Дрине, Колубаре... Година која је на крају донела девет месеци борбеног затишја и неизвесности. Али, докле? Само до 1915. и последње наредбе Војводе Путника...

У првој половини 1915. године, свет је изненадила последња реченица саопштења којим је немачки цар Вилхелм II известио јавност да је освојена Рига, крајњи циљ немачког наступања према Русији. На челу победничких армија налазио се фелдмаршал Аугуст фон Макензен. Реченица која је изазвала позорност свих зарађених страна гласила је: „Храбрим Србима учинићемо велику почаст, против њих ћу послати маршала Макензена.“

Групом армија (Једанаестом немачком, Трећом аустроугарском и Првом бугарском), Ма-

кенzen је напао Србију. Огорчена борба за сваки педаљ земље, уз беспримерну храброст нападнутих, посебно у одбрани Београда, окончана је почетком октобра 1915. године. Главни командант немачко-аустријских снага на Балкану Аугуст фон Макензен је иза себе оставио писани траг о томе какву је војску, какав народ, срео на свом путу ратног похода: „Ја необично ценим и волим вас из Шумадије. Ви сте херојски народ, пун части и поноса, народ велике и сјајне будућности. Жалим што овај јуначки народ није био мој савезник!“ Сведоци су оставили писани траг да је „нашим породицама знатно олакшано ропство личном увиђавношћу његовом“.

Оних дана када је мир већ увек насељавао наше просторе, студент Краљевске трговачке

академије, један од 1.300 каплара, Јован Ненадовић је од српске команде добио задатак да гласовитог војсковођу, фелдмаршала Макензена, као заробљеника спроведе до Солуна где је требало да буде предат савезницима. Био је септембар, година 1919. И у таквим тренуцима Аугуст фон Макензен је показао какво је поштовање гајио према Србима, против којих је ратовао... „Господине фелдмаршале, резервни пешадијски потпоручник Јован Ненадовић ставља Вам се на располагање“, рапортирао је млади српски потпоручник на одличном француском језику. Главни командант немачко-аустријских снага на Балкану Аугуст фон Макензен, бркова као од тек оране беле вуне, на тренутак је скручио веће и строгим, ваљда за њега уобичајеним гласом, запитао: „Да ли сте Ви, господине потпоручниче, у неком роду с Алексом и Јаковом Ненадовићем?“

„Да, господине фелдмаршале!“

„Били су то јунаци. Читao сам о њима...“

Наиме, повлачећи се из Румуније по капитулацији Централних сила, Макензен је нашио на мађарске револуционаре који су га – без много уважавања – заробили и предали савезницима. Био је то крај 1918. године. Убрзо потом доспео је у руке српске војске чија му је команда на реч вратила оружје и сместила га на пољско добро грофа Хотека у Футогу, близу Новог Сада. Ни њему ни његовој пратњи није била ограничена слобода кретања. У међувремену су догађаји у Мађарској почели да попримају драматичне размере, па је команда француског Источног фронта – под чијом је одговорношћу био фелдмаршал – одлучила да свог драгоценог заробљеника пребаци на сигурније место. Тако је и договорено да се под заштитом српске војске пребаци у Солун. Тада задатак повериен је Јовану Ненадовићу.

Нови бечки Greie presse, лист са најизраженијом кампањом против Србије, писао је тада о српском народу: „Остаће загонетка како су се остаци српске војске, који су се спасли испред Макензенове армије, могли доцније оспособити за борбу. То је доказ да српски војник спада у најжилавије ратнике које је видео светски пожар.“

Тек што је реморкер с новосадског пристаништа низ Дунав кренуо према Сmederevju, фелдмаршал се обратио капетану брода: „Молим Вас за допуштење да с командног моста посматрам путовање. Волео бих да на миру видим бојишта која сам прошао... Трудићу се да Вам не будем на сметњи!“

„Земун? С оног торња лично сам осматрао развој напада на Београд“, објашњавао је потомку Алексе и Јакова Ненадовића. „Сад ћемо у Београд. Мило ми је што ћу га видети.“ Наставио је: „Мука сам имао да га освојим, на такву одбрану са тако мало људи још нисам нашио...“

Предвече је „Петар Зрински“ приспео у пристаниште у Сmederevju. Дочекала га је маса гневног народа. Ко зна како су дознали ко је путник на реморкеру, тек – жандармерија и војска на једните јаде успели су да им one могуће да нагрну на брод. Ништа чудно јер је фелдмаршал у јесен 1915. наредио бомбардовање Сmederevске тврђаве, велике препреке за прелаз аустроугарских јединица преко Дунава.

Фелдмаршал Аугуст фон Макензен умро је 1945, у деведесет шестој години. Јован Ненадовић је у осамдесет осмој сахрањен у Бранковини, постојбини Ненадовића. У Музеју парохијског

Новембра 1915, дана 25. по реду, Војвода Путник издаје своју последњу директиву. Тешку. „Настано је тренутак када се морамо повлачити кроз Црну Гору и Албанију... Капитулација би била најгоре решење, јер се њоме губи држава, а наши савезници би нас сасвим напустили. Били бисмо сасвим изгубљени. Једини је спас из ове тешке ситуације, повлачење на Јадранско приморје. Ту ће се наша војска реорганизовати, снабдети храном, оружјем, оделом и свим осталим потребама. Те ћемо опет представљати једну чињеницу, са којом ће наши савезници морати да рачунају. Држава није изгубила своје биће, она даље постоји, иако на туђем земљишту, докле год је ту владалац, влада и војска, па ма колика њена јачина била.“ Српска војска морала је преко албанских гудура. Преко границе је кренуло 220 хиљада војника и око 200 цивила. На пут преко Албанске голготе на којем је заувек престало да куца 217.455 живота.

дома у Бранковини и данас се чува урамљена објава која потврђује да је потпоручник спроводио фелдмаршала.

Приредила З. Нешић

СПД „Слога“ постала члан новоформираног Српског хорског савеза

Савез српских пјевачких друштава основан је 1912. године у Сомбору, а две године касније одржан је у том граду први велики скуп уз учешће 32 пјевачка друштва, односно 1.000 пјевача. Последњи сусрет под називом „Певачки слет“ или „Хорска утакмица“, организован је 1937. године

На дводневној манифестацији у Сомбору, представник „Слоге“ диригент Стеван Мојсиловић присуствовао је оснивачкој скупштини Српског хорског савеза. Уз директно учешће око 50 диригената и хорских радника и око 120 раније пријављених хорова, Савез је свечано формиран у навечерје Недеље Светих отаца Првог Васељенског сабора 27. маја 2017. г. Уз представљање рада и разлога формирања будућег Савеза, у велелепном здању Скупштине града Сомбора присутнима су се обратили иницијатори окупљања Тамара Адамов Петијевић и Милан Радишић. Након њихових уводних ријечи, говорио је господин Гabor Močar, предсједник Европске хорске асоцијације „Европа Кантат“ дајући

тако своју подршку новооснованом савезу.

Представљајући рад наших најстаријих пјевачких друштава:

ва: Панчевачко српско црквено певачко друштво – диригентица Вера Џарина, Српско певачко друштво „Јединство“ из Котора – диригент Ђакон Михајло Лаза-

ревић, и Прво београдско певачко друштво – проф. др Даница Петровић, подсјетили су на то како је хорска музика прва српска музичка традиција, а пјевачка друштва њен главни покретач и чувар.

У наставку програма изложени су прикази шта је све потребно за успјешно вођење хорског ансамбла (Тамара Адамов Петијевић, диригентица хора „Свети Стефан Дечански“ из Новог Сада), затим правилне вокалне технике (Драгана Јовановић, диригентица женског хора „Колегиум музикум“ из Београда) и осмишљавања репертоара концерата (проф. Милоје Николић, диригент хора „Лицеум“, Крагујевац).

Вечерња служба у Храму Светог Георгија, показала је у практици колико хорска музика до-

приноси љепоти богослужења, а преузношene молитве које су пјевали учесници напојиле су све додатном снагом за наставак хорског сабрања.

Уз помоћ пјевача сомборских хорова и музичких школа, те вечери је у сали Музичке школе „Петар Коњовић“ успјешно изведен својеврсни перформанс „Отворене пробе/пјевања“ где су учесници уживали у вјежбама и композицијама, којима би у будућности привукли нпр. што већи број обичних пролазника хорском пјевању.

Први дан је завршен корисном дискусијом о задацима и циље-

вима дјеловања Савеза, на којима су подјељена задужења у будућем раду.

Други дан је започео Светом Литургијом у Храму Светог Георгија, где је хор сачињен од сомборских пјевача и гостујућих диригената (који су се смјењивали у дириговању) заокружио и литургијски потврдио склапање Савеза.

Након Литургије наизмјенично су о Сомборском певачком друштву и Српском пјевачком друштву „Слога“ из Сарајева говорили диригенти Милан Радишић и Стефан Мојсиловић. Пријутнима се поново обратила једна од најzasлужнијих особа што

наше црквено појање и хорска музика живи на правим темељима – проф. др Даница Петровић и представила рад Љетње школе „Корнелију у спомен“ у Сремским Карловцима. Представљен је и пројекат „Мокрањац“, који се бави прикупљањем и издавањем нотних партитура, зборника и др. од стране неуморног Уроша Лалицког, који је већ урађио много тога на овом пољу.

Сабрање је завршено заједничким пјевањем и надом да ће се и други хорови прикључити овом Савезу без обзира да ли су световни или црквени, а ови датуми остају уписаны златним словима у историји „Слоге“ и хорске музике ових простора. Да ли ће овај Савез моћи одговорити на све изазове показаће вријеме пред нама, а љубав и труд који су показали учесници у ова два дана већ су открили много тога!

Савез српских пјевачких друштава основан је 1912. године у Сомбору, а две године касније одржан је у том граду први велики скуп уз учешће 32 пјевачка друштва, односно 1.000 пјевача. Последњи сусрет под називом „Певачки слет“ или „Хорска утакмица“, организован је 1937. године на ком је наступило 33 хора, са 1.551 пјевачем. Почетком Другог светског рата Савез је престао да дјелује. Имао је значајну и богату нотну издавачку делатност, тако да, кажу, се и данас по разним сачуваним хорским архивама, на пожутјелим примерцима нота композитора који су стварали између два свјетска рата, може видјети ознака Савеза као издавача.

СПД „Слога“ је била члан Јунословенског савеза од његовог оснивања, а у својој архиви чува медаљу освојену на једном од ових такмичења 1929. г.

Желимо Српском хорском савезу да истраје на свом путу.

На многа љета!

Извор: www.mitropolijadabrobosanska.org

Изложба „Der Luthereffekt“ у реномираној галерији Gropius-Bau у Берлину

Путеви Господњи

Реформација глобално: Изложба „Der Luthereffekt. 500 Jahre Protestantismus in der Welt“ у берлинском Martin-Gropius-Bau је драгоцен доживљај не само за религиозно заинтересоване посетиоце.

Витенберг је почетком 16. века био на „периодерији цивилизације“. И мимо те чињенице Мартин Лутерова револуционарна мисао проширила се у најкраћем времену у целокупној Европи. Лутер је 1517. г. објавио своје тезе, две године доцније о њима су дискутовали научници у Паризу, Прагу, Амстердаму, а 1521. и у Лондону.

При ширењу реформаторског учења значајну улогу су имали трговци, Лутерова сабраћа редовници и хуманисти, као и студенти који су из далеких крајева долазили у Витенберг. Овде је боравио и Карл Холгерсон Гера из Стокхолма. Он је 1554. г. купио један примерак *Loci Comitatus* Филипа Меланхтона, прву евангелистичку доктрину. Он је ту књигу понео у Шведску и тамо је са шведским реформаторима о њој дискутовао, учинивши ову књигу популарном у Финској и Естонији. Сада је овај примерак изложен у витрини у Martin-Gropius-Bau. Једна графика реконструише ово узбудљиво путовање.

Ово је један од 500 експоната у широко конципираној изложби налсовљеној „Der Luthereffekt“ („Лутеров ефекат“). Она показује егземплярно у Шведској, Кореји, Танзанији како се протестантизам у последњих 500 година на свим континентима ширио. Данас живи само миноритет од 800 милиона евангелистичких хришћана у Европи. Ову веома значајну изложбу је припремио DHM (Deutsches Historisches Museum) и представља прву од три националне изложбе, којом је савезна министарка за културу Моника Гритејс подржала свечаности поводом 500-годишњице Реформације.

О самом Лутеру се на овој изложби не може много видети. Ово је скопчано са чињеницом да су лутерани, глобално гледајући, играли подређену улогу. На самом почетку изложбе посетилац сазнаје у грубим потезима да је 16. век у Витенбергу, Цириху и Женеви имао сопствене акценте. Посебно је варијанта са женевским реформатором Јоханом (Жаном) Калвином развила у неку врсту „експорт-

шлагера“. Нова вера је променила човеково животно окружење: целибат је одбачен, брак је добио нову вредност; жене су се укључивале у теолошке дебате, што ова изложба на примеру летака Урсуле Вајде тематизује. Крвави сукоби су једнако овде показани: на сликама из 17. века, на пример, приказане су сцене у којима холандски племић са ланцима око врата клечи пред троном католичког војводе из Албе. У позадини се драстично приказује одрубљење његове главе. Али, постојале су и области у којима се настојало на толеранцији и где су се pragmatична решења пронашла.

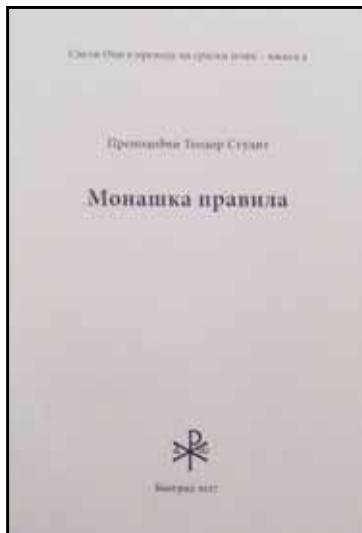
Прва протестантска државна Црква је настала у 16. веку у Шведској. Нова конфесија је постала извор националне идентификације, јачајући утицај протестантизма у Европи. На униформи краља Густава II Адолфа у Тридесетогодишњем рату се могу и данас видети флеке крви. Ова униформа је стилизована у сведочанство шведског краља као протестантског магистра. Религија је у све већој мери постала социјална контролна инстанца. Ко се није подвргавао, имао је да клечи на клупи срама. На овој излоби је изложен један примерак из 1689. г.

Ова изложба показује јасно не само интернационалну рецепцију Реформације, већ јасно да религија може да буде у исто време шанса и пропаст. Она помаже у многим случајевима лично и друштвеној еманципацији, али је она подложна и политичкој инструментализацији, принуди и насиљу. Тамо где је нешто људима свето, они су рањиви и подложни манипулатији. Ово сазнање је изван и изнад феномена протестантизма и хришћанства, и чини изложбу „Luthereffekt“ занимљивом и корисном и гледаоцима који нису религиозно мотивисани.

Протојереј-стеврофор Зоран Андрић

Објављена девета књига у едицији Свети Оци у преводу на српски језик

Монашка правила Преподобног Теодора Студита

Преподобни Теодор Студит

Монашка правила

Превод Радомир В. Поповић

Београд, 2017

147 стр. ; илустр. ; 21 см

ISBN 978-86-86805-88-1

Yедицији „Свети Оци у преводу на српски језик“ изашла је из штампе књига *Монашка правила* од Преподобног Теодора Студита. Протојереј-ставрофор др Радомир Поповић, као уредник едиције, изабрао је и превео са изворника неколико списка Преподобног Теодора: на почетку *Устав манастира Студион*, затим *Ойшта ейтиимија* целом братијију простијив оних који нарушују правило, па *Свакодневне ейтиимије* монаха изложене од најјрејодобнијег оца нашег Теодора, и *Завештање Преподобној и бојоносној оца нашег и исповеднику Теодору ијумана манастира Студион*, а на крају *Окружна посланица о ујокојењу Преподобној Теодору Студији* од Преподобног Навкратија. Избор је хронолошки и тематски оправдан, а преведени списи су актуелни и у монашком животу данас.

Превод списа проф. др Радомир Поповић започиње уводном студијом о животопису Теодора Студи-

та у контексту времена у којем је живео овај велики монах и богослов. Пишући о Теодору, преводилац је користио прву и другу верзију житија из PG, а затим руску и верзију коју је српским верницима донео Преподобни Јустин Ђелијски. У уводној студији истакнути су антиконоборачки и монашки детаљи из Теодоровог живота.

После превода списаprotoјереј-ставрофор др Радомир Поповић је објавио поуке Теодора Студита и то овим редом: „О трпљењу и примању оних који се одричу света“, „О подвигничком и равнопримљеном животу“, „Исповедницима“, „О посту и будућем Страшном суду“, „О томе да не треба проводити празнике у пијанству и опијању, и о сећању на смрт“, „О посту и бестрашћу, изговорена почетком Великог поста“, затим „Беседа о поклоњењу Часном и Животворном Крсту треће недеље Великог поста“, „О вазнесењу Спаситеља нашега Исуса Христа и о томе да ми сами живимо богоугодно“, „О благодарности и поклоњењу Христовој икони“, и „О поштовању светих икона и поклоњењу пред њима“.

Књига пружа читаоцима широк спектар тема, које су везане за богословствовање као једини начин хришћанског живота и за монахе који су свој живот подредили Богу Творцу, зато је препоручујемо и онима који се уче богословљу и историји, али и онима који свој живот усмеравају ка божанској висинама.

Бакон др Ивица Чаировић

НАУКА, УМЕТНОСТ, КУЛТУРА...

Маријана Пешровић

УАТЛАНТИ

Дан Ћирилице

Поводом празника Свете браће Кирила и Методија, словенских просветитеља и творца словенске писмености, у Атланти је при централној библиотеци Гвинет Каунти у Лилбурну (где ће се градити први српски храм) 20. маја 2017. године организован Дан Ћирилице.

Циљ манифестације био је упознавање људи са словенском писменошћу, културом, ћириличним писмом те значајем њеног очувања у дијаспори.

Поред српске заједнице, у организацију су биле укључене заједнице Бугара, Руса и Украјинаца. У културно-уметничком програму испред бугарске дијаспоре наступали су КУД „Роса“ и млађа плесна група, а испред српске заједнице чланови дечије етно-групе „Ђурђевак“.

Овај културни догађај пропратила је и бугарска БИТ телевизија. План је да се и следеће године о празнику Св. Кирила и Методија организује ова манифестација са још више учесника и још богатијим програмом.

Извор: Епархија источноамеричка |
<http://easterndiocese.org/>

У ВАЉЕВУ

Писма проте Матеје

„Господ је позвао проту Матеју Ненадовића у време када је то било најбоље за српски народ. Баш као и Владику Николаја, оца Јустина и све велике људе. Прота Матеја био је народски од миља речено 'попа', али и истакнути државник, дипломата, писац, вредни домаћин који

је знао да ископа башту и збрине овце у тору. Хвала Богу што људима даје различите дарове, да се српски народ у различитим временима сачува“, рекао је 26. маја 2017. г. Епископ ваљевски Милутин на отварању изложбе „Протина писма“, која је приређена у Историјском архиву у Ваљеву поводом 240 година од рођења проте Матеје Ненадовића, преноси вебсајт Епархије ваљевске. Аутор ове изложбе је Владимира Дамњановић.

Изложбом „Протина писма“ Историјски архив у Ваљеву обележава важан јубилеј – 240 година од рођења проте Матеје Ненадовића, свештеника бранковинског, који је уједно био устанички вођа и старешина.

Изложба садржи 57 писама личне и пословне природе, насталих у периоду од 1833. до 1849. године, која су сада први пут доступна јавности. Писана су црним мастилом, ћириличним писмом на машински израђеном папиру. Прота Матеја је писао лепо, јасно и граматички исправно. Из ове збирке, која представља национално благо, сазнајемо о мање познатој страни његове личности, а то је да је, поред врсног учењака и државника, био велики домаћин, захвални супруг протинице Јоке и брижни отац и деда.

Извор: Епархија ваљевска |
<http://www.eparhijavaljevska.rs/>

У ЖЕНЕВИ

Задужбине Косова

У суботу, 27. маја 2017. године, парохију Светог апостола Андреја Првозваног у Женеви посетили су Епископ рашко-призренски Теодосије, Епископ аустријско-швајцарски Андреј и Архимандрит Иларион из манастира Драганац са Косова и Метохије. Циљ ове посете била је промоција новог издања књиге Задужбине Косова и

Метохије, коју је издала Епархија рашко-призренска.

Након дочека архијереја, у храму у Шансију отпевани су тропари празника, чиме је отпочело представљање овог изузетног дела. Окупљеним верницима први се обратио Владика Андреј, који је говорио о значају ове књиге која чува српску историју и идентитет. Потом се верницима обратио и Епископ Теодосије, који је објаснио како је настала књига, нагласивши при том да она не представља само збирку сведочанства о нашим манастирима и црквама, већ својеврсну задужбину нашег културног и историјског блага.

Након представљања књиге уследила је плодна дискусија, а верници из Женеве изразили су жељу да их поново посете овако драги гости и пренесу им благослове српских светиња Косова и Метохије.

Извор: Епархија аустријско-швајцарска |
<http://www.crkva.at/>

У ДРИНИЋУ

Босанска Крајина у Првом светском рату

Епархија бихаћко-петровачка и Црквене општине Дринић и Дрвар у сарадњи са Удружењем историчара Републике Српске „Милорад Екмечић“, организовале су предавање на теме из историје српског народа у Босанској Крајини и узели истакнутих Крајишника у борби Срба за очување националног идентитета и културно-историјских вредности у окупиранио Босни и Херцеговини.

У сали Основне школе „Дринић“ у Дринићу, 27. маја 2017. године своја предавања одржали су универзитетски професори са Филозофског факултета Универзитета у Бањој Луци, доц. др Боривоје Милошевић и доц. др Божанко М Бранковић.

Др Милошевић говорио је на тему „Босанска Крајина у Првом светском рату“, а др Бранковић на тему „Улога Богдана Милано-

вића Крајишника у борби Срба за црквено-школску самоуправу у Босни и Херцеговини".

Оба предавача су угледни српски историчари који су Крајину почаствовали бројним научно-истраживачким радовима и монографијама у којима су обраћавали славну, јуначку и мученичку историју Срба Крајишника.

Извор: Епархија бихаћко-петровачка | <http://www.eparhijabihackopetrovacka.org/>

У ВРАЊУ

Стазама божанске љубави и лепоте

У недељу, 28. маја 2017. године, у оквиру културне манифестације „Мај – месец музике“, у Врању је одржано вече духовне музике под називом „Стазама божанске љубави и лепоте“, на ком је наступао Београдски мушки хор под вођством диригента ћакона Владимира Руменића.

Београдски мушки хор, састављен од професионалних певача, постоји више од тридесет година. Последњих осам година овај хор је узимао активно учешће у богослужбеном животу Српске, Руске и Грчке Православне Цркве, певајући на богослужењима и разним културним манифестацијама. Хор се такође бави и организовањем предавања, појачаких и хорских трибина, али и издавањем компакт-дискова и књига које се баве проучавањем црквеног појања различитих традиција источног хришћанства.

Извор: Епархија врањска | <http://www.eparhijavranjska.org/>

У БЕОГРАДУ

Нова књига Владике Григорија

У организацији Управе Храма Светог Саве и издавачке куће „Лагуна“, 29. маја 2017. године у крипти Храма Светог Саве представљена је нова књига Владике захумско-херцеговачког Григорија под насловом *Преко ћраћа*. После отпеваног тропара Светом Вукашину, мученику јасеновачком, у препуној светојавској крипти, публика је имала прилике да чује критичке осврте Владике будимљанско-никшићког Јоаникија, драмског писца, песника и академика Љубомира Симовића, др Данијеле Јелића, професора књижевности на Филолошком факултету у Бања Луци и аутора књиге. Кратко се обратио присутним и власник Издавачке куће „Лагуна“ Дејан Папић, који је подсетио да је ова књига имала већ два издања.

Књига говори о судбинама малих људи крајем 20. века у БиХ. Владика Григорије је рекао да ова књига на један начин представља и његов вапај да се испоштују различитости народа у Херцеговини, које су добре и које не треба потирати.

„Поделе нису добре и мржња која из тих подела извире и људе дели, није добра. Оно што сам покушао јесте да ставим мелем на ране тих људи, на њихове очи у којима се види бол и не само на очи, већ на све оно што сачињава човека – душа, дух, тело“, додао је Владика Григорије.

Према његовим ријечима, све је рањено у Херцеговини, али ране не морају само да буду ране, већ оне могу бити и прозори за благодат Божију.

Извор: Епархија захумско-херцеговачка | <http://eparhija-zahumskohercegovacka.com/>

У ЗАЈЕЧАРУ

Романови – царско служење

У Народном музеју у Зајечару 5. јуна отворена је изложба фотографија „У сусрет руском цару. Романови – царско служење“. Изложбу реализују Народни музеј Зајечар, портал Православие.ру и студио „Руски Цар“, са благословом Епископа тимочког Илариона.

Ова изложба посвећена је последњој владајућој царској породици из династије Романов, императору Николају II, царици Александри, царевићу Алексеју и великим кнегињама Олги, Татјани, Марији и Анастасији. Пројекат је настао са жељом и циљем да се српској публици приближи лик и дело чланова последње руске династије. На фотографијама из личних албума породице Романов забележени су тренуци у шетњи, разговору, одмору, дечјим играма. Фотографије војне тематике приказују како цар војску испраћа у рат, испробава ново оружје, даје војсци наређења, уводи престолонаследника у тајне војевања. Мноштво фотографија сведоче о добротворном труду царице и великих кнегиња. Оне су обилазиле рањенике, помагале болесним војницима и неговале их.

Од августа 2016. године, ова изложба је одржана у многим местима широм Србије, Републике Српске и Црне Горе.

Извор: Православие.ру

КРОЗ ХРИШЋАНСКИ СВЕТ

Маријана Петровић

УКРАЈИНА

Покушај преотимања цркве

На дан празника Силаска Духа Светога на Апостоле, 4. јуна 2017. године, украјински унијатски грекокатолички свештеници су, уз подршку украјинских екстремиста из организације „Чорна сотња“ (Чрна стотина), покушали да заузму храм канонске Украјинске Православне Цркве Московске Патријаршије у граду Коломији у Ивано-Франковској области, преноси Информативно-просветитељско одељење УПЦ.

Настојатељ Храма Благовести Пресвете Богородицеprotoјереј Василиј Кобельски објаснио је да су они на превару упали у цркву и одслужили у њој Литургију.

„Тог дана су свештеници и активисти Украјинске грекокатоличке цркве организовали традиционалну шетњу до гробља украјинских добровољаца који су се борили у Аустроугарској војсци, које се налази недалеко од нашег храма. Пришао ми је представник МУП-а и замолио да дозволим унијатима да уђу у храм и да се помоле. Пристоа сам. Одмах затим је 13 грекокатоличких свештеника на брзину ушло у цркву. Упутили су се право ка олтару и почели да служе Литургију. Ми нисмо очекивали тако нешто“, испричао је он.

По речима активиста, њихов главни циљ је био да „убеде“ православне вернике у овом месту да напусте канонску Украјинску Православну Цркву, а храм, који канонска Православна Црква законито користи, предају Украјинској грекокатоличкој цркви. Охрабрени присуством украјинских екстремиста, грекокатолици су убрзо прешли са убеђивања на

У БЕОГРАДУ

Управни одбор КЕК код Патријарха

Патријарх српски Иринеј примио је 1. јуна 2017. године у Патријаршији српској у Београду чланове Управног одбора Конференције европских Цркава.

Високи представници Конференције европских Цркава изразили су благодарност предстојатељу Српске Православне Цркве за срдачан пријем током којег су разговарали о различitim питањима која су разматрана у неколико наредних дана – на седницама овог међународног тела, које су одржане у Београду у периоду од 31. маја до 3. јуна 2017. године.

Патријарх Иринеј захвалио је уваженим гостима на посети и у开战ом поштовању, пожелевши им свако добро од Господа у њиховом изузетно одговорном раду.

Пријему су присуствовали Митрополит загребачко-љубљански др Порфирије и ђакон др Александар Прашчевић.

Извор: Инфо-служба СПЦ | [спц.срб](#)

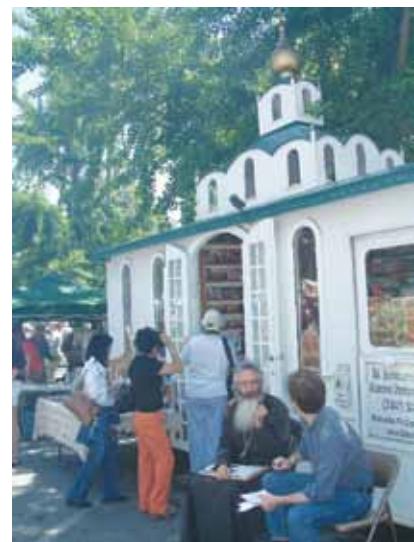
увреде које су упућивали не само православним свештеницима, већ и православним верницима, који су свему томе били сведоци.

Парохијани су били револтирани поступцима унијатских свештеника и њиховим лажним наводима.

„Зашто ви, ако сте свештеници, завађате народ? Трујете људе својим причама“ – рекла је парохијанка једном од провокатора.

Општинске власти Коломије су 23. маја 2017. г. покушале да донесу одлуку о одузимању храма канонској Цркви, са жељом да га предају расколницима или унијатима. Но тада је председник скупштине општине обећао да нико на силу неће одузимати храм, без уважавања става парохијана Украјинске Православне Цркве. Но будућност ове парохијске цркве је неизвесна. У тренутку писања ове вести, ситуација је врло напета. Верници се боје нових провокација и због тога су решили да буду у свом храму, како би спречили отимање ове цркве.

Извор: <http://www.pravoslavie.ru/>

САД
Мобилна капела

Чланови једне православне парохије у Колораду, у Сједињеним Државама, нашли су начин како да Православну Цркву приближе људима који до сада нису имали прилике да се сусретну са њом. Наиме, нова мобилна капела Богајављенске цркве из Колорадо Спрингса је на Дан помена (Memorial Day) била постављена на локалном уличном сајму.

Прича о овој капели почела је када је парох о. Антоније Карбо (Anthony Karbo) поред аутопута видео мобилни киоск за кафу на продају. Он је купио киоск јер га је подсетио на капеле које је виђао у Грчкој поред пута и уз помоћ локалних уметника је киоск претворио у православну капелу на точковима.

Ова нова мобилна капела подсећа на једну православну мисију на точковима; наиме, дуги низ година је о. Мајкл Фури, из Цркве Св. Инокентија Аљаског која се налази у Вирцинији, возио своју мобилну православну књижару коју је направио од комбија који је пре тога неко користио за продају чипса.

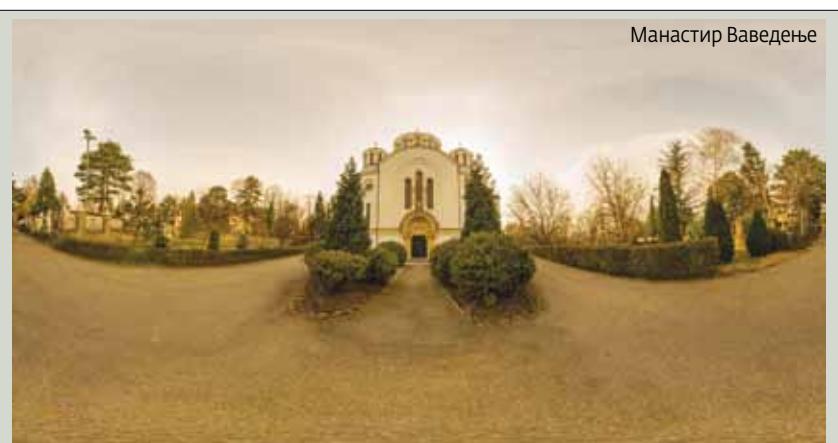
Према речима о. Мајкла, молитве Православне Цркве „преводе нас до другачијег схватања живота“, па су тако и његова мобилна књижара и капела такође преводиле православну веру до многих душа жедних истине.

Извор: <http://orthochristian.com/>

**Renewing the
Male and Female
Diaconate in the
ORTHODOX
CHURCH**

САД
**Обнављање ђаконске службе
у Православној Цркви**

Током 6. и 7. октобра ове године ће у грчкој православној Цркви Св. Павла у граду Ервајн у Калифорнији бити одржана свеправославна конференција посвећена ђаконској служби. На конференцији под називом „Обнављање мушких и женских ђако-

Манастир Ваведење

Пројекат Радија „Слово љубве“ биће представљен у Кини

На сајамској изложби која ће се од 3. до 7. јуна 2017. године одржати у старој кинеској престоници Ксијану, у оквиру пројекта Владе Кине „Један појас – један пут“ (повезивање два краја евразијског континента инфраструктуром и ближом економском сарадњом), а на којој је Србија почасни гост,

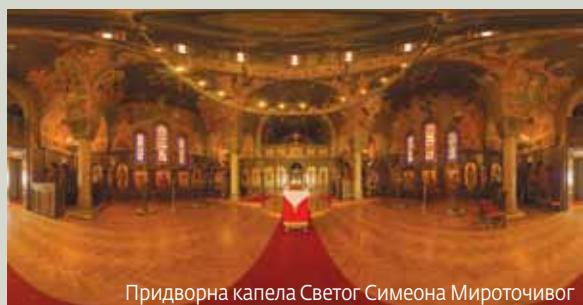
Радио станица Архиепископије београдско-карловачке „Слово љубве“

представиће свој пројекат „Виртуелне шетње београдским светињама“. Поред београдских храмова на великом сајму у Кини биће представљене и светиње Врања и манастир Жича.

О значају овог представљања и његовим плодовима за Радио „Слово љубве“ ексклузивно открива помоћник министра културе и информисања Дејан Масликовић. Министарство културе и информисања Србије у сарадњи са Радио станицом Архиепископије београдско-карловачке „Слово љубве“ добило је дозволу аутора „Виртуелних шетњи“, Мирослава Ивановића (програмер и фотографија) и Драгана Тадића (идеја и реализација), да овај пројекат преведе на кинески језик и представи га кинеској публици. Виртуелне шетње могу се погледати на интернет презентацији Радија „Слово љубве“ – www.slovoljubve.com, а на истој адреси већ су постављени виртуелни обиласци Придворне капеле Светог Симеона Мироточивог, манастира Светог Архангела Гаврила у Земуну, манастира Ваведење на Сењаку и Храма Светих Апостола Петра и Павла на Топчидеру.

На вебстрани Радија може се чути и кратак разговор са министром Масликовићем о пројекту „Виртуелне шетње“ у Кини.

Извор: Радио „Слово љубве“ | <http://www.slovoljubve.com>

Придворна капела Светог Симеона Мироточивог

ната у Православној Цркви“ биће разматрана теологија, историја и сврха ђаконске службе, како мушки тако и женски. Биће одржане четири сесије: тренутно стање ђаконске службе, начини на које су мушки и жене укључени у ђако-

нску службу данас, могућности да се и клирици и верници укључе у обнову ђаконске службе, и тренутни изазови као и будуће могућности ђаконске службе за надзиђивање тела Христовог.

Извор: <http://theorthodoxchurch.info/>

ПОСТОЈИ МОГУЋНОСТ КРЕДИТИРАЊА НАШИХ ПРОИЗВОДА НА 24 МЕСЕЧНЕ РАТЕ

ЛИВНИЦА ЦРКВЕНИХ ЗВОНА "ЛИГРАП"

34312 БЕЛОСАВЦИ ББ

ТЕЛ: 034/6883-502, 064 111 24 34

е-майл: livnicaligrap@yahoo.com

Светосавска омладинска заједница Српске Православне Цркве

Архиепископије београдско – карловачке

и

Савез потомака ратника Србије 1912–1920.

ВЕЛИКА НАМ ЈЕ ЧАСТ ДА ВАС ПОЗОВЕМО

НА ОТВАРАЊЕ ИЗЛОЖБЕ

АЛБУМ СЕЋАЊА НА НАШЕ ПРЕТКЕ ИЗ ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА

Изложба фотографија пројекта „Албум сећања на наше претке из Првог светског рата“ приказује фотографије, ратне дневнике, војни чка писма, дописне карте, споменице и осталу историографску грађу учесника Првог светског рата. То су јединствена сведочанства о ратним авантурама и страдањима српског војника у ратним годинама, потиснутог са страница светске историје. Изложба „Албум сећања на наше претке из Првог светског рата“ резултат је жеље да се данас, сто године касније, ода дужна почаст том малом човеку из Великог рата за цивилизацију, и да се његово велико жртвовање за правду, истину, слободу и човечанство не избрише из нашег цивилизациског памћења, већ постане културна баштина.

Придружите нам се у намери да поносно испричамо велику причу о нашим прецима!

Крипта Храма Светог Саве у Београду

Петак, 23. јун 2017. године у 19 сати.

Крушедолска 2а, Врачар, Београд

Изложба је отворена до 06. јула 2017. године, сваког дана од 10:30 до 19:00 сати.

Светосавска омладинска
заједница Српске Православне
Цркве Архиепископије
београдско – карловачке

Савез потомака
ратника Србије
1912–1920.

Министарство
спољних послова
Управа за сарадњу са
дијаспором и Србима
у региону

Грађевинско
архитектонски
факултет у Нишу

Академија
уметности
Београд